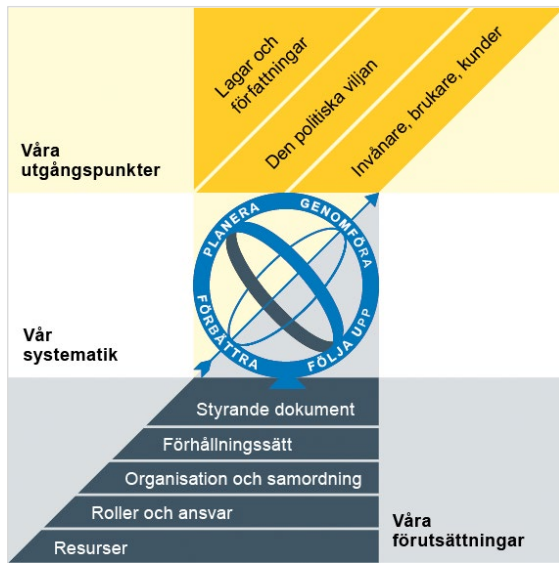

Kulturnämndens lokalbehovsplan 2024

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Kulturnämnden	Gäller för: Kulturnämnden	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: [Giltighetstid]	Senast reviderad: [Datum]	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [Bilagor]			

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna plan	5
Vem omfattas av planen	5
Giltighetstid	5
Bakgrund	5
Koppling till andra styrande dokument	6
Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler	6
Stödjande dokument	7
Genomförande av denna plan	7
Uppföljning av denna plan	7
Planen	7
Analytiska utgångspunkter	7
Tidsperspektiv i lokalbehovsplanen	7
Drivkrafter i lokalbehovsplanen	8
Geografiska utgångspunkter	8
Lokalbehovsanalys	9
Museer, konsthall och magasin	9
Göteborgs Konsthall	11
Göteborgs konstmuseum	11
Göteborgs stadsmuseum	12
Röhsska museet	13
Nya magasin	13
Hem i Haga	14
Lilla Änggården	14

Sjömanstornet	15
Bibliotek och kulturhus	15
Stadsområde Centrum	16
Stadsområde Hisingen	20
Stadsområde Nordost	24
Stadsområde Sydväst	27
Samnyttjan och samlokalisering	29
Fördelar utifrån verksamhet och ekonomi	29
Utmaningar kopplade till samlokalisering och samnyttjan	30
Inre underhåll och upprustningar	30
Inre underhåll	30
Upprustningar av lokaler, inredning och teknik	30
Fria kulturaktörers lokaler	31
Undersökning av nuläge och behov	32
Olika konstformer – liknande utmaningar	32
Göteborgs Stads hyresmodell för kultur- och föreningsliv	33
Kulturlots	33
Trygghets- och brottsförebyggande arbete	33
Aktuella utmaningar och möjligheter	34
Nya krav på lokalerna	34
Lokalerna är en allt större del av ekonomin	34
Stora lokalprojekt	34
Lokaler i rätt lägen	35
Självkostnadshyra vid renoveringar	35
Anpassade kontorsytor	35
Behovet av stöd i fria kulturlivet	35
Lokalkostnadsanalys	36
Risikanalys	37
Ökade lokalkostnader	37
Stadens interna hyresmodell	37
Underhåll i kulturfastigheter	38
Staden som förändras	38
Kultur som investering	38

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med lokalbehovsplanen är att redovisa de samlade lokalbehoven för de verksamheter som kulturnämnden ansvarar för.

Lokalbehovsplanen är ett planerande dokument och genomförande av åtgärder som lyfts i planen beslutas därmed inte i och med planens antagande i kulturnämnden. Beslut av förändringar hanteras i enlighet med delegationsordningen och följer stadens riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra kommunala verksamhetslokaler.

Planen omfattar nämndens befintliga, tillkommande och avgående lokalbehov. Den beskriver också utmaningar och möjligheter i nämndens lokalbehov.

Kulturnämndens lokalbehovsplan är ett underlag till Göteborgs Stads lokalförsörjningsplan.

Vem omfattas av planen

Denna lokalbehovsplan gäller för kulturnämndens verksamhet vilket främst innebär publika lokaler för museer, konsthall, kulturhus, bibliotek samt lokaler för aktiv samlingsförvaltning av stadens museisamlingar. Planen beskriver också under en egen rubrik det fria kulturlivets lokalbehov på en övergripande nivå.

Giltighetstid

Denna plan gäller från antagande i kulturnämnden 2024. Planen antas vid ny mandatperiod. Årlig revidering sker om det finns behov av detta utifrån status på verksamhetslokalerna samt förändrade mål och visioner.

Bakgrund

Under 2020 antogs Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020–2026 i kommunfullmäktige (KF 2020-03-19 § 4) i syfte att utveckla den strategiska styrningen av Göteborgs stadslokalförsörjning.

I början av 2022 antogs det första reglerande styrande dokumentet inom ramen för programmet i kommunfullmäktige, Göteborgs stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner (KF 2022-01-27 § 14).

I riktlinjen anges att nämnderna årligen ska översända sina beslutade lokalbehovsplaner som underlag till stadens lokalförsörjningsplan vilken syftar till att ge en bild av Göteborgs stads lokalförsörjning av kommunal service.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna plan
Göteborgs Stads budget	Budgeten anger mål för samtliga nämnder och styrelser
Göteborgs Stads lokalförsörjningsplan	Lokalbehovsplanen utgör underlag till stadens lokalförsörjningsplan
Museilagen (2017:563)	Genom museerna främja kunskap, kulturopplevelser och fri åsiktsbildning. Museerna ska aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamhetens mål.
Kulturmiljölag (1988:50).	Nämnden ansvarar för vård och förvaltande av arkeologiska föremål som tillvaratagits inom staden och som enligt kulturmiljölagen erhållits genom stående begäran om fyndtilldelning.
Bibliotekslagen (2013:801) Alla kommuner ska ha folkbibliotek.	Bibliotekslagen betonar bibliotekens betydelse för det demokratiska samhällets utveckling och den grundläggande roll de spelar för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.
Göteborgs stads biblioteksplan	Bibliotekslagen slår fast att alla kommuner ska ha en antagen biblioteksplan för den biblioteksverksamhet som drivs av kommunen.
Göteborgs Stads kulturprogram 2023–2026	Anger hur Göteborg ska bli en ledande kultur- och evenemangsstad, i enlighet med kommunfullmäktiges ambition.
Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner	Anger ramar, ansvar och handlingsutrymme i utformandet av lokalbehovsplanen
Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra - kommunala verksamhetslokaler	Anger beslutsnivåer och ansvarsfördelning vid investering i och inhyrning av kommunala verksamhetslokaler.
Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler	Anger nyckeltal för ett antal verksamheter samt reglerar hur stadens nämnder och bolagsstyrelser ska agera gällande samnyttjan och samlokalisering.

Stödande dokument

- Översiktsplanen för Göteborg
- Strategi för utbyggnadsplanering Göteborg 2035
- Stadens befolkningsprognoser
- Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026

Genomförande av denna plan

Kulturförvaltningen ansvarar för att bereda underlag för beslut som krävs för att lösa de behov som lyfts i lokalbehovsplanen. Lokalbehovsplanen är ett planerande styrande dokument, som anger en färdriktning.

Flertalet av de behov som lyfts i kulturnämndens lokalbehovsplan genererar kostnader om de verkställs. För att uppnå ekonomisk balans krävs därför beslut om anpassningar av befintlig verksamhet och inhyrningar i motsvarande omfattning. Alternativt krävs utökning av kommunbidraget de år kostnaderna faller ut.

I arbetet med att ta fram underlag för beslut och verkställa planens riktning krävs ett nära samarbete med stadsledningskontoret, stadsfastighetsförvaltningen och berörda fastighetsägare som Higab och Göteborgslokaler.

Uppföljning av denna plan

Kulturnämnden är ansvarig för antagande av lokalbehovsplanen.

Kulturförvaltningen ansvarar för uppföljning och årlig revidering av lokalbehovsplanen inför antagande av kulturnämnden.

Planen

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner presenteras de analytiska utgångspunkter som ligger till grund för innehållet i planen och därefter följer lokalbehovsanalys, aktuella utmaningar och möjligheter, lokalkostnadsanalys samt riskanalys för nämndens samtliga verksamhetsområden.

Kulturnämndens lokalbehovsplan är utöver detta kompletterad med två nämndspecifika rubriker: Löpande underhåll och upprustningar samt Fria kulturaktörers lokaler.

Analytiska utgångspunkter

I detta avsnitt redogörs för de analytiska utgångspunkter som legat till grund för de behov som presenteras i lokalbehovsplanen.

Tidsperspektiv i lokalbehovsplanen

I Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner anges att lokalbehovsplanen ska utgå ifrån tre olika tidsperspektiv:

- Nutid (1–5 år)
- Närtid (5–10 år)
- Framtid (10 år och framåt)

Nutidsperspektivet är primärt det nämnden använder för beslut om uppdrag avseende avgående eller tillkommande lokaler för att säkerställa lokalförsörjning i balans. Det är även i detta tidsperspektiv som uppdrag om ny-, till- och ombyggnation genomförs. I nutidsperspektivet görs också de sista bedömningarna utifrån reviderade uppdrag i staden, förändrat ansvar, analys av befolkningsprognos och kapacitet.

I ett närtidsperspektiv sker arbetet med detaljplaner. Planering i ett närtidsperspektiv handlar därför främst om att säkerställa att nödvändiga ytor för kommunal service planläggs och att byggnation möjliggörs. Det sker dels genom antagande av nya planer, dels genom revidering av befintliga detaljplaner.

Framtidsperspektivet är bortom de närmaste tio åren. I detta tidsperspektiv är det främst tillgången på lämplig mark för kommunal service som måste säkerställas för att marken sedan ska finnas tillgänglig att planlägga i närtidsperspektivet.

Drivkrafter i lokalbehovsplanen

I Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner har tre huvudsakliga drivkrafter definierats som var och en för sig eller i kombination driver förändringar av lokalbehovet.

De tre definierade drivkrafterna är:

- Befolkningsmässiga förändringar
- Befintliga verksamhetslokaler
- Mål och visioner

Drivkraften befolkningsmässiga förändringar är kopplad till förändringen av stadens befolkning. Minskar befolkningen minskar generellt behovet av verksamhetslokaler och tvärtom, ökar befolkningen ökar generellt behovet av verksamhetslokaler.

Drivkraften befintliga verksamhetslokaler är kopplad till ändamålsenligheten i befintliga lokaler. Ändamålsenligheten drivs dels ifrån fastighetsägare och förvaltares ansvar att underhålla befintliga fastigheter, dels verksamhetens behov av att säkerställa ändamålsenligheten i befintliga lokaler över tid.

Drivkraften mål är kopplad till förändrade mål och visioner. Det kan dels röra sig om förändrade politiska mål och visioner, dels verksamhetens mål och visioner, både var och en för sig eller i kombination med varandra, vilket kan föra med sig ett förändrat lokalbehov.

Geografiska utgångspunkter

Lokalbehovsanalysen är för bibliotek och kulturhus uppdelad i stadsområden. Museernas och konsthallens lokalbehov är presenterade på hela-staden-nivå.

Lokalbehovsanalys

Kulturnämnden hanterar drygt 50 hyres- och nyttjanderättsavtal, vilket totalt innefattar en inhyrd yta på cirka 90 000 kvm. Cirka hälften av avtalen är för lokaler ägda av de kommunala bolagen Higab och Göteborgslokaler, en fjärdedel är för lokaler ägda av privata fastighetsägare och resterande är för lokaler i byggnader ägda av stadsfastighetsförvaltningen via egna avtal eller via nyttjanderättsavtal med andra förvaltningar. Higab är den enskilt största fastighetsägaren och står idag för närmare 50 000 kvm av nämndens lokaler.

I Göteborgs Stads lokalbehovsanalys tas enbart behov av förändringar i lokalbeståndet upp. Inhyrda lokaler som inte kräver någon åtgärd behandlas därmed inte.

Lokalbehoven delas upp i omlokaliseringar, lokalanpassningar, tillkommande verksamhet och kompletterande service (till exempel obemannade biblioteksservicestationer). Till detta kommer löpande underhåll och upprustningar och fria kulturaktörers lokalbehov som redovisas under egna rubriker.

Behoven kopplade till museer och konsthall grundar sig i stort på befintliga lokalers status och möjlighet att erbjuda en säker miljö för samlingar samt en rimlig arbetsmiljö. I och med genomförande av projekten i lokalbehovsplanen är bedömningen att behoven för museer och konsthall är tillgodosedda för överskådlig tid.

Bibliotek och kulturhus har behov som dels är kopplade till befintliga lokalers status, dels har en koppling till nämndens möjlighet att erbjuda kultur i staden utifrån befolkningstillväxt och socioekonomiska utmaningar. Demografi på mellanområdesnivå, med särskilt fokus på andelen barn och unga samt äldre, tillsammans med befintlig service och nuvarande användning har legat till grund för Kulturnämndens lokalbehovsplan 2024. Likaså har bedömning av behov gjorts med hänsyn taget till boverkets segregationsbarometer och de områden som i denna identifierats ha socioekonomiska utmaningar. I och med årets lokalbehovsplan bedöms behoven för bibliotek och kulturhus vara identifierade för överskådlig tid. För biblioteken är det dock fortsatt viktigt att följa stadens utveckling, användarnas behov samt trender gällande användningen av media. Utifrån ny kunskap kommer det sannolikt att krävas viss uppdatering av behoven i kommande lokalbehovsplaner.

Nämnden ska utöver lokalbehoven redovisa lämnade lokaler, då det idag saknas kommuncentral finansiering för tomställda lokaler som staden äger. Kulturnämnden har, till skillnad mot andra nämnder, huvuddelen av sina lokaler genom hyresavtal med kommunala bolag och privata hyresvärdar. För dessa är det möjligt att lämna lokalerna vid avtalstidens utgång utan att kulturnämnden har kvar kostnader.

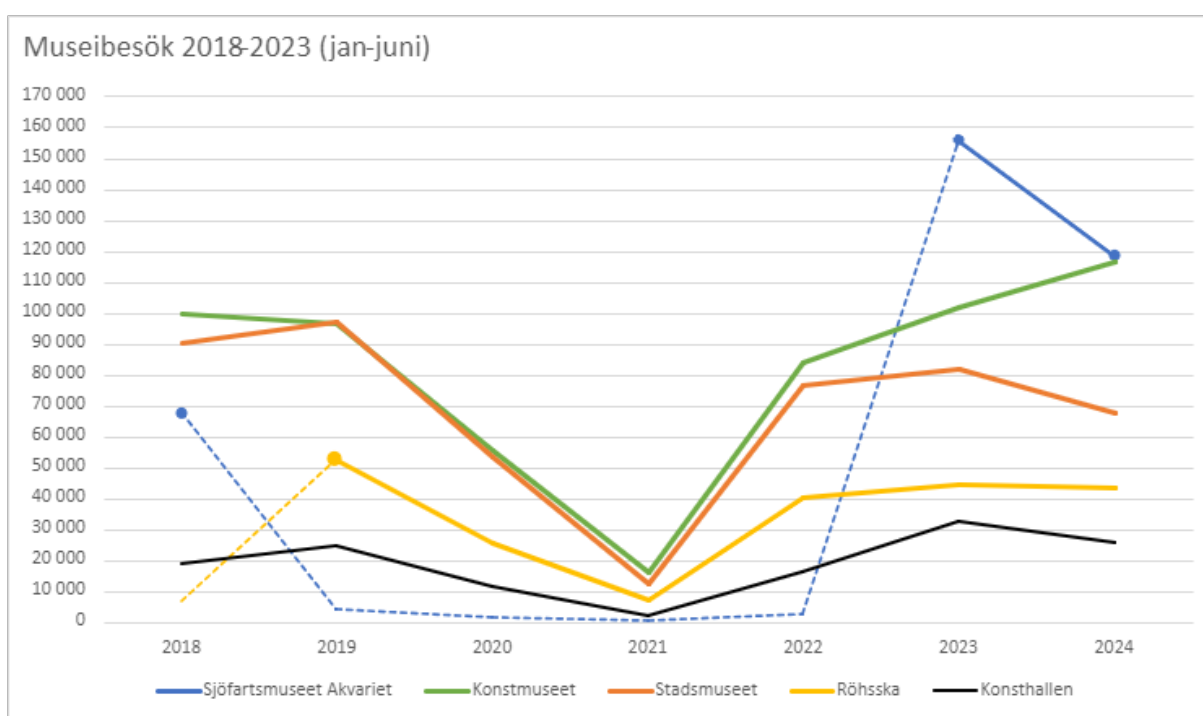
Museer, konsthall och magasin

De fyra museerna i Göteborg ska främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning och är institutioner med uppdraget att aktivt förvalta stadens samlingar. Göteborgs Konsthall har inte någon samling, utan är en arena för samtidskonst.

Göteborgs museer och konsthall har sina publika verksamheter i ändamålsbyggnader, det vill säga byggnader uppförda för att innehålla musei- och konsthallsverksamheter. Byggnaderna har kommit till stånd med hjälp av villkorade donationer. Den aktiva samlingsförvaltningen bedrivs idag i vad som bäst kan beskrivas som tillfälliga lokaler, utan exempelvis den klimatstyrning som föremålen kräver.

Ändamålsbyggnaderna är en del av kulturmiljön och i många fall en del av respektive institutions historia. I flera av dessa byggnader finns omfattande behov av både anpassningar och underhåll. Byggnaderna är minst 100 år gamla och har en utmaning att svara upp mot lagkrav när det rör tillgänglighet och arbetsmiljö. Avdelningen Museer och konsthall har mot bakgrund av ovanstående tre större pågående projekt tillsammans med Higab:

- Uppförande av nya magasin för aktiv samlingsförvaltning, planeras vara klar för att påbörja inflytt av föremål vid halvårsskiftet 2027.
- En om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum, planeras att stå klar 2030 och öppna för publiken 2031.
- En omlokalisering av Göteborgs Konsthall genomförs 2024–2026 med planerad öppning för publik under 2026.

Diagrammet ovan visar besök under första halvåret för åren 2018–2024. Det ska noteras att Röhsska museet varit stängt under 2018 och Sjöfartsmuseet Akvariet nyöppnade i december 2022 efter ett par års om- och tillbyggnad.

Sammantaget har museer och konsthall återhämtat sig väl efter pandemiperioden. Antalet besök på museerna och konsthallen påverkas stort av vilka tillfälliga utställningar som visas. Under 2023 och 2024 har det exempelvis visats en utställning om Göteborgskoloristerna på Göteborgs konstmuseum som lockat många. Första halvåret 2024 har Göteborgs konstmuseum 20 procent fler besök jämfört med före pandemin. Likaså har det nyligen ombyggda Sjöfartsmuseet Akvariet gjort att många besökare återupptäckt museet efter flera års stängning. Sjöfartsmuseet Akvariet hade ett rekordår under 2023 då verksamheten var nyöppnad. 2024 sjunker besöken tillbaka något, men är fortsatt markant fler än 2018 som var det sista året före verksamheten stängde för renovering.

Göteborgs Konsthall

Göteborgs Konsthall ligger idag i direkt anslutning till Göteborgs konstmuseum. Här har konsthallen funnits sedan 1923 då hallen stod färdig som en del av stadens 300-årsjubileum. Nuvarande lokal har omfattande brister utifrån tillgänglighet och arbetsmiljö. Idag finns en temporär lösning med paviljonger för kontorsyta och verkstad.

Under 2023 genomförde Higab på kulturnämndens uppdrag en förstudie gällande möjligheten att anpassa en lokal i slakthusområdet i Gamlestaden för Göteborgs Konsthalls räkning och ansökte också om ett tidsbegränsat bygglov i väntan på detaljplan för området, vilket beviljades för 10 år. Förstudien presenterades för kulturnämnden i december och visade hur konsthallens behov kan tillgodoses med beaktande av befintlig byggnads förutsättningar, samt angav en hyresnivå.

Kulturnämnden fattade i januari beslut om att ge stadsfastighetsförvaltningen i uppdrag att genomföra en inhyrning i slakthusområdet för nämndens räkning. Under 2024 genomför Higab projektering och upphandling av entreprenad. Nuvarande lokal på Götaplatsen är uppsagd och kommer att lämnas 31 mars 2025. Göteborgs konsthall kommer att bedriva verksamhet utan fast publik lokal under en mellanperiod fram till den nya lokalen i slakthuset är färdigställd i början av 2026. Kontorsytor kommer under perioden att samnyttjas med annan verksamhet inom förvaltningen. Den första utställningen i slakthuset beräknas kunna öppna innan sommaren 2026. Genom sitt nya läge ska Göteborgs konsthall bli ett än mer attraktivt besöksmål och till skillnad mot idag kunna ha öppna utställningar 12 månader om året.

Higab AB är fastighetsägare för nuvarande lokal på Götaplatsen med en yta om 710 kvm, utöver tillfälliga paviljonger om 100 kvm.

I Göteborgs Stads budget 2017 fick kulturnämnden möjlighet att omlokalisera Göteborgs Konsthall under Göteborgs konstmuseums renovering samt i uppdrag att undersöka om Göteborgs Konsthall kan och bör placeras permanent på annat håll i staden (KF 2016-06-16 § 6).

I september 2022 beslutade kulturnämnden att omlokalisering av Göteborgs Konsthall skulle ske till Slakthusområdet, Gamlestaden (KN 2022-09-19 § 187 pkt 1).

Kulturnämnden beslutade att ge stadsfastighetsförvaltningen i uppdrag att genomföra inhyrningen av lokal i Slakthuset för Göteborgs Konsthalls verksamhet, i enighet med stadsfastighetsförvaltningens yttrande och förstudie. (KN 2024-01-22 § 17).

Omlokalisering	Ny lokal för ökad tillgänglighet, förbättrad arbetsmiljö och stärkta förutsättningar för verksamhetsutveckling. 1300–1400 kvm	Nutid	Drivkrafter ⇒ Befintliga verksamhetslokaler ⇒ Mål och visioner
----------------	--	-------	--

Göteborgs konstmuseum

Göteborgs konstmuseum är placerad i en ändamålsbyggnad på Götaplatsen. Här har museet haft sin verksamhet sedan 1923 då museet stod färdig som en del av staden 300-årsjubileum. Göteborgs konstmuseum har därefter byggts till på 1960-talet och 1990-talet.

Kommunfullmäktige har beslutat om att bygga om och till konstmuseet. Målsättningen är att säkerställa väl fungerande vägar för publiken, konsten och personalen. Idag är alla dessa flöden korsande vilket har starka negativa effekter, inte minst utifrån säkerhet. En om- och tillbyggnad ska ge mer utrymme för besökare, förbättra villkoren för att hantera och visa konsten och ge bättre arbetsmiljön för museets medarbetare.

Inom ramen för om- och tillbyggnad arbetas har en arkitekttävling genomförts som blev klar i mars 2024. I det vinnande arkitektförslaget, med en låg tillbyggnad på baksidan av museet, har arkitektbyrån Barozzi Veiga samarbetat med det stockholmsbaserade arkitektkontoret Hermansson Hiller Lundberg. Kulturnämnden tog beslut i februari 2024 om att vidareutveckla arkitektförslaget för om- och tillbyggnaden och har ingått avtal med Higab om detta. Vidareutvecklingen ska stödja arbetet med detaljplan som pågår och leda fram till en uppdaterad kalkyl som kan vara underlag för slutligt beslut om inhyrning och investering som fattas av kommunfullmäktige respektive kommunstyrelsen. Ett ärende i frågan planeras kunna presenteras under 2025.

Tidplanen idag är att museet stänger för besökare under 2027 och att förvaltningen lämnar byggnaden uppskattningsvis nio månader senare. Verksamheten får då tillgång till byggnaden 2030 och museet kan öppna för besökare igen under 2031.

Higab AB är fastighetsägare och nuvarande lokalyta är 7 000 kvm.

Kommunfullmäktige fattade i oktober 2021 beslut om att genomföra investeringen i om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum (KF 2021-10-28 § 17). Investeringsnivån fastställdes till 800 mnkr inklusive riskreserv. Samtidigt fick kulturnämnden i uppdrag att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnaden som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar.

Lokalanpassning	Om- och tillbyggnad samt underhåll för ökad tillgänglighet, förbättrad arbetsmiljö och stärkta förutsättningar för verksamhetsutveckling.	Nutid	Drivkrafter
			<ul style="list-style-type: none">⇒ Befintliga verksamhetslokaler⇒ Mål och visioner

Göteborgs stadsmuseum

Göteborgs stadsmuseum finns i en byggnad som består av två ihopbyggda lokaler på sammanlagt 8 400 kvm. En del är svenska ostindiska kompaniets huvudbyggnad från slutet av 1700-talet och en del är från slutet av 1800-talet och uppförd för museiverksamhet.

En större om- och tillbyggnad genomfördes 1993–1996. Nu planeras för ett kombinerat underhålls- och lokalanpassningsprojekt, vars syfte det är att stärka Göteborgs stadsmuseum som besöksmål för barnfamiljer. Den del av museet som riktar sig till yngre barn och deras vuxna har idag en placering med dålig tillgänglighet. En flytt till entréväningen skulle fungera bättre och också bli mer synlig för nya besökare. Tidplanen för en flytt av barnens del av museet är inte fastställd, men ett mål är att projektet ska vara slutfört under 2027.

Det saknas idag en tillfredsställande klimatstyrning i byggnaden. Det påverkar inte bara besökarnas komfort och personalens arbetsmiljö utan också föremålen. En utredning gällande klimatfrågan behöver genomföras för att i närtid kunna åtgärdas.

Kulturnämnden behöver även tillsammans med fastighetsägaren hitta en ekonomisk hållbarhet när det gäller skötsel och underhåll för att säkra de kulturhistoriska värdena i fastigheten.

Higab AB är fastighetsägare och lokalytan är 8 400 kvm.

Lokalanpassning	Säkerställa underhåll av de kulturhistoriska värdena, men också av en fungerande verksamhet och god arbetsmiljö.	Närtid	Drivkraft: ⇒ Befintliga verksamhetslokaler ⇒ Mål och visioner
-----------------	--	--------	---

Röhsska museet

Röhsska museet finns i en byggnad på Vasagatan från 1916, med tillbyggnader från 1930- och 1960-talen. En tillgänglighetsanpassning av entrén, samt nya toaletter och kapprum gjordes 2018–2019, men det finns fortsatt behov av lokalanpassningar för att komma till rätta med tillgänglighet och klimat i kontorsdelarna. Likaså har museet problem med akustiken i de publika delarna.

Sedan våren 2022 är ett helt våningsplan stängt för underhållsarbete. Tidplanen har försenats kraftigt vilket påverkar verksamheten. Först under hösten 2024 förväntas våningsplanet med en ny basutställning kunna öppnas upp igen.

Till fastigheten hör en vacker innergård belägen mellan dagens HDK-Valand och Röhsska museet. Den saknar idag publik tillgänglighet. Ytan kan aktiveras om tillgänglighetsfrågan löses och då bli en mötesplats för göteborgarna.

Det är angeläget att kulturnämnden tillsammans med fastighetsägaren hittar en ekonomisk hållbarhet när det gäller skötsel och underhåll för att säkra de kulturhistoriska värdena i fastigheten.

Higab AB är fastighetsägare och lokalytan är 8 000 kvm.

Lokalanpassning	Säkerställa underhåll av de kulturhistoriska värdena men också för en god arbetsmiljö. Utreda möjligheten att öppna gården för publik verksamhet.	Närtid	Drivkrafter: ⇒ Befintliga verksamhetslokaler ⇒ Mål och visioner
-----------------	--	--------	---

Nya magasin

Göteborgs stad ansvarar för cirka 1,2 miljoner föremål från Göteborgs stadsmuseum, Sjöfartsmuseet Akvariet, Göteborgs konstmuseum och Röhsska museet, samt flera miljoner bilder och arkivalier. Samlingarna har varit i behov av nya magasin en lång tid.

Nuvarande magasinlokaler har omfattande brister utifrån bevarande av samlingarna, tillgänglighet och arbetsmiljö och hyrs av fem olika privata hyresvärdar. Hösten 2020 fattade kommunfullmäktige

beslut om att godkänna förstudien och Higabs hemställan om att genomföra investering samt förvärv av en tomt i Angered för nytt magasin. Bygglovets har nu vunnit laga kraft och upphandling av totalentreprenör pågår.

Det nya magasinet ger en ändamålsenlig, säker och ren bevarandemiljö för nämndens alla samlingar så att dessa kan tillgängliggöras i den publika verksamheten. Byggnaden blir energieffektiv och är planerad för en långsiktig hållbarhet. Flytten av föremål till det nya magasinet är planerad att påbörjas halvårsskiftet 2027 och beräknas pågå under tre år. I takt med flytten av föremål genomförs kan nuvarande inhyrningar av lokaler för magasin lämnas.

Higab AB blir fastighetsägare för det blivande magasinet på cirka 14 000 kvm.

Kulturnämnden fattade i april 2020 beslut om att ge lokalsekretariatet i uppdrag att genomföra inhyrning av nya fjärrmagasin för nämndens samlingar. KN 2020-04-21 § 91

Kommunfullmäktige tillstyrkte Higabs hemställan om att genomföra investering samt förvärv av fastighet för nytt magasin. KF 2020-10-15 § 25.

Omlokalisering	Flytt till nybyggd lokal för att säkra bevarande, tillgänglighet och arbetsmiljö.	Nutid	Drivkrafter ⇒ Befintliga verksamhetslokaler ⇒ Mål och visioner
----------------	---	-------	--

Hem i Haga

I Haga finns en lägenhet, en bottenvåning med arbetarbostäder, en lokal i källarplan samt vindsutrymmen som är återskapade arbetarhem från 1700–1930. Göteborgs stadsmuseum hyr lokalerna och bedriver visningsverksamhet samt ansvarar för lösöre, rekvisita och enstaka museiföremål sedan 1990-talet. 2013 blev fastigheten byggnadsminnesförklarad av länsstyrelsen. Lokalerna har brister i tillgängligheten. Möjligheten att fortsatt bedriva visningsverksamhet och i så fall i vilken form ska utredas innan kommande avtalsperiod påbörjas andra kvartalet 2026.

Göteborgslokaler är fastighetsägare och lokalytan är 344 kvm.

Lokalanpassning	Tillgänglighet i en komplex kulturmiljö som är kulturminnesmärkt.	Närtid	Drivkrafter ⇒ Befintliga verksamhetslokaler ⇒ Mål och visioner
-----------------	---	--------	--

Lilla Änggården

Lilla Änggården (mangårdsbyggnaden) är en donation från 1963 till staden. Higab äger och förvaltar mangårdsbyggnaden och kulturförvaltningen hyr den utan kostnad av Higab samt ansvarar för lösöret och publik verksamhet. Kulturnämndens verksamhet bekostas helt av stiftelsemedel från Grén Brobergs museistiftelse.

Det finns en utvecklingsplan för 2018–2028, men utmaningar med ansvarsstrukturen samt tillgänglighetsfrågor i en komplex kulturmiljövård.

Higab AB är fastighetsägare och lokalytan är 1 019 kvm.

Lokalanpassning	Tillgänglighet i en komplex kulturmiljö	Nutid	Drivkraft: ⇒ Befintliga verksamhetslokaler ⇒ Mål och visioner
-----------------	---	-------	---

Sjömanstornet

Sjömanstornet ligger i direkt anslutning till Sjöfartsmuseet Akvariet. Tornet uppfördes 1933 som ett minnesmärke för de sjömän som miste livet under första världskriget. Sjömanstornet renoverades 2015, men saknar idag full tillgänglighetsanpassning vilket främst påverkar frångänglighet i en utrymningsituation. Om inte en lokalanpassning är möjlig, behöver ställning tas till om tornet fortsatt kan vara en av kulturnämndens publika miljöer.

Higab AB är fastighetsägare och lokalytan är 20 kvm.

Lokalanpassning	Tillgänglighet.	Nutid	Drivkrafter ⇒ Befintliga verksamhetslokaler ⇒ Mål och visioner
-----------------	-----------------	-------	--

Bibliotek och kulturhus

I centrala staden är biblioteken ett komplement till handel, kontor och restauranger och bidrar till en levande blandstad. I våra bostadsområden är bibliotek och kulturhus ofta de enda mötesplatserna som är öppna för alla. Göteborgare i alla åldrar får på biblioteken och kulturhus fri tillgång till kunskap och kultur. Faktorer som läge, synlighet samt generösa öppettider är avgörande för bibliotekens möjlighet att uppfylla sina uppdrag.

Kulturnämnden har under senare år fattat ett antal beslut för att effektivisera och säkra tillgången till en fortsatt bra biblioteksservice i en växande stad. I områden med socioekonomiska utmaningar prioriteras större ytor, bemannad service för kvalificerad vägledning, gott om plats för barn samt studieplatser för både unga och vuxna. Andra delar av staden, med färre utmaningar, kompletteras med biblioteksservicestationer samt teknik för att göra biblioteken mer öppna, vilket ger tillgång till lokaler och media också när biblioteket är obemannat.

Obemannade biblioteksservicestationer används som komplement till besök på folkbibliotek eller av användare som i huvudsak nyttjar det digitala biblioteket för att få lästips och göra reservationer. På servicestationen hämtar användarna sina reserverade lån och lämnar tillbaka lånad media. Ytan kan vara mycket begränsad och är möjlig att inrymmas i en annan lämplig verksamhet, som exempelvis en butik eller en sporthall. Avgörande för att en biblioteksservicestation ska vara framgångsrik är läge och tillgänglighet i form av generösa öppettider.

Biblioteken finns idag till stor del i lokaler som är inhyrda och ägs av privata fastighetsägare eller kommunala bolag. I dessa fall är det därför möjligt att flytta eller avveckla verksamheten utan att nämnden har kostnader för tomställda lokaler. I några fall finns bibliotek i lokaler där andra

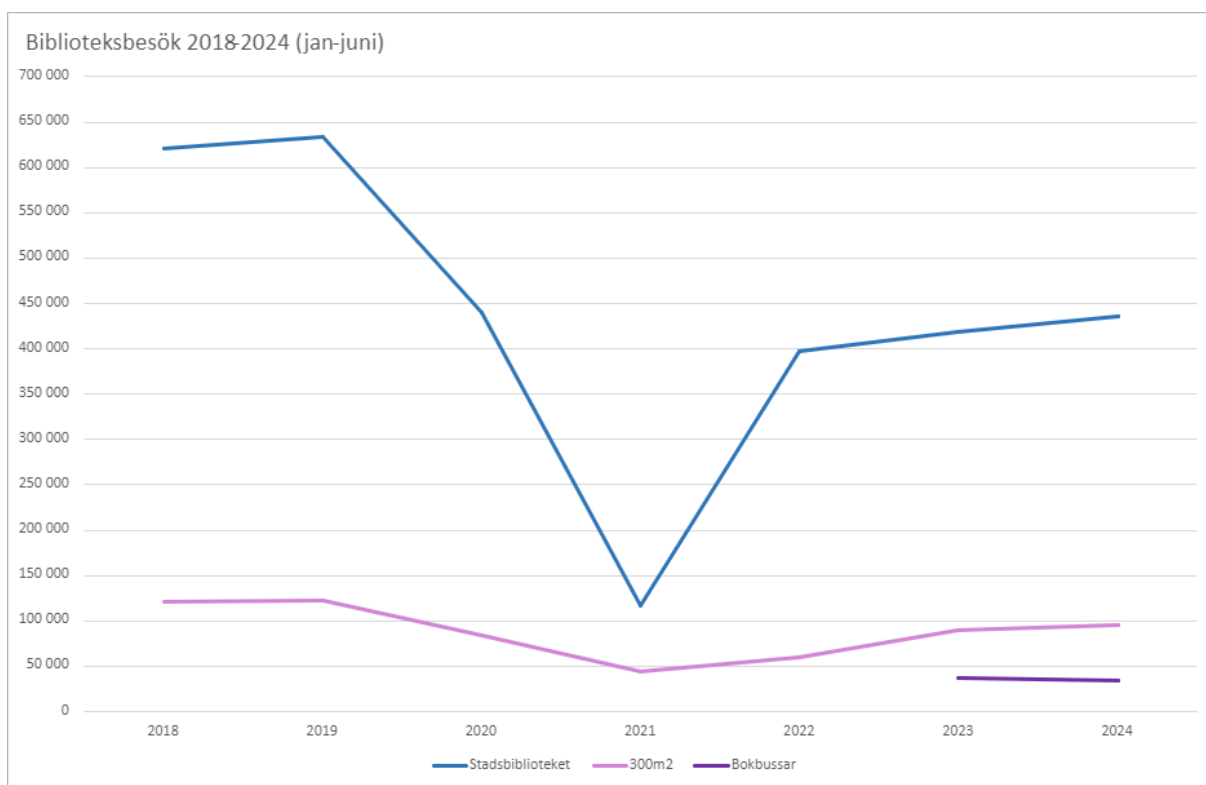
förvaltningar är huvudhyresgäst och där kulturförvaltningen har upprättat nyttjanderättsavtal med den aktuella förvaltningen.

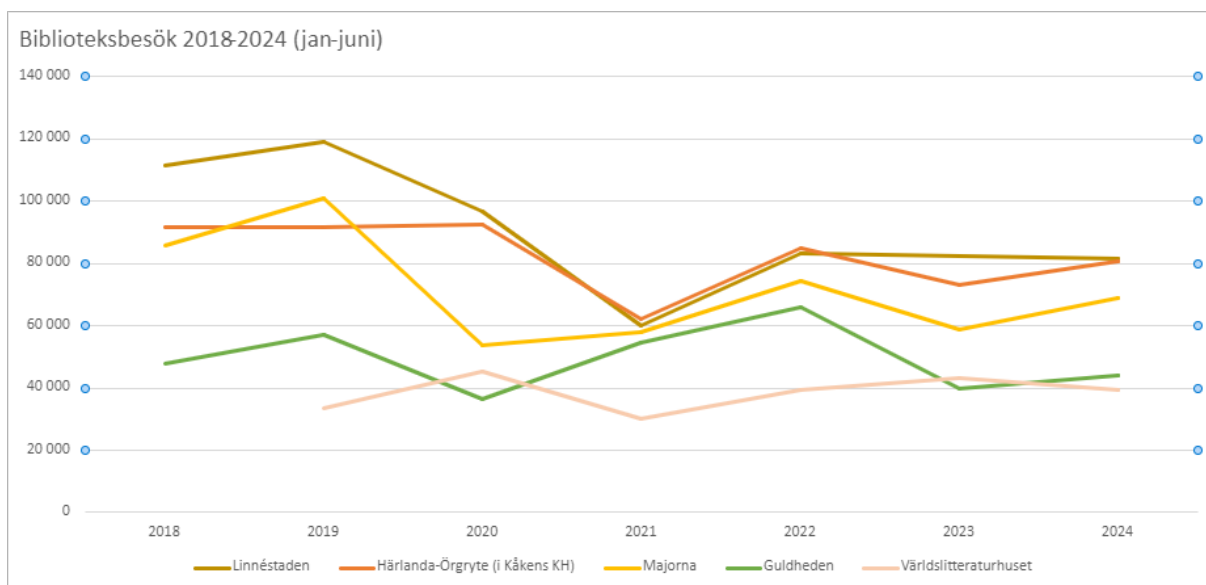
Stadsområde Centrum

I stadsområdet Centrum bor 32 procent av göteborgarna och 24 procent av stadens barn och unga. Majorna är stadsområdets största mellanområde med flest barn och unga. I Guldheden bor färre och befolkningen är äldre.

Stadsområdet har sex bibliotek och sex bokbussshållplatser. Mellanområdet Kålltorp har flest bokbussshållplatser. Mellanområdena Krokslätt, Olskroken och Kallebäck saknar biblioteksservice

Stadsområdet Centrum har mer än hälften av stadens biblioteksanvändare registrerat vid någon av verksamheterna. Det inkluderar sannolikt också dagbefolkning samt personer som inte bor i staden. Användningen domineras kraftigt av Stadsbiblioteket. Av stadsområdets registrerade användare är 20 procent även digitala användare.

Diagrammen ovan visar besök under första halvåret för åren 2018–2024. Då volymerna skiljer sig stort åt, presenteras Stadsbibliotekets verksamheter i ett separat diagram.

Stadsbiblioteket är den dominerande biblioteksverksamheten i stadsområdet Centrum men också i hela staden. Under 2024 fortsätter besöken precis som i fjol att öka med några procent. Förändringen sedan pandemin är betydande även om utvecklingen går långsamt i positiv riktning.

Satellitbiblioteket 300m² visar starkast återhämtning bland stadsbibliotekets verksamheter, men har under årets första halvår tappat något i kraft. Bokbussarna ser en marginell minskning av besöken sedan mätningen startade i fjol.

För biblioteksverksamheterna i stadsområdet, Linnéstadens bibliotek, Majornas bibliotek och Härlanda-Örgryte bibliotek i kulturhuset Kåken, är besöken ungefär jämnstora kring 80 000 under det första halvåret 2024.

Flera av verksamheterna i centrum visar en tendens till återhämtning under första halvåret 2024. Förra året minskade dock besöken vilket gör att besöken generellt fortsatt är lägre än motsvarande period 2022.

Ändrade vanor sedan pandemin syns i volymer tydligast för centrumbiblioteken Linné och Majorna, med en total nedgång på nära 70 000 besök, vilket motsvarar en tredjedel. Guldhedens biblioteks minskande besöksvolym kan delvis förklaras av att mer precisa besöksräknare installerades 2023.

Kulturhuset Kåken

Kulturhuset Kåken med biblioteket Härlanda-Örgryte ligger i det gamla Härlanda fängelseområdet, med närhet till Munkbäckstorg som i översiktsplanen pekats ut som en lokal tyngdpunkt. En förstudie initierades 2016 av dåvarande stadsdelsnämnd utifrån behov att anpassa lokalerna och bygga ut kulturhuset för öka den fysiska tillgängligheten samt tillföra en ny utställningshall. Idag är kulturförvaltningens bedömning att kulturhusets behov är möjliga att lösa genom att disponera om verksamheten inom befintliga lokaler. När en sådan förändring genomförs är en tillbyggnad inte längre aktuell, men fortsatt finns behov av att se över tillgängligheten.

Utifrån dagens användning ser förvaltningen att utökade ytor för verksamhet ämnad för barn och deras vuxna kan tillskapas genom att nyttja den före detta caféytan, vilket då kan innebära en positiv utveckling för kulturhuset.

Higab AB är fastighetsägare och lokalytan är 1 766 kvm.

Lokalanpassning	Översyn av lokalerna utifrån dagens förutsättningar och behov.	Nutid	Drivkraft: ⇒ Mål och visioner ⇒ Befintliga verksamhetslokaler
-----------------	--	-------	---

Linnéstadens bibliotek

Biblioteket på Första Långgatan ligger i entrén till det tidigare stadsdelshuset. Fastigheten ägs av en privat fastighetsägare och kulturnämnden disponerar lokalen genom ett nyttjanderättsavtal med äldre- samt vård- och omsorgsförvaltningen som i sin tur har hyresavtalet för hela huset.

Området utmed Masthuggskajen förtätas nu med främst kontor, men framåt också med bostäder, vilket troligen kommer att förändra hur människor rör sig i stadsdelen. Linnéstadens bibliotek har hög användning och mer ändamålsenliga lokaler bedöms vara en förutsättning för att fortsatt kunna möta de olika användargruppernas behov. Förvaltningen bedömer att biblioteket kan nå en bredare målgrupp och fler användare med en annan placering.

Nuvarande bibliotekslokal disponeras via nyttjanderättsavtal med äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen. Lokalytan är 620 kvm.

Efter beslut i kulturnämnden i november 2020 har uppdraget att söka lokal expedierats av Stadsledningskontoret till Stadsfastighetsförvaltningen. Förvaltningen fick också i uppdrag av Kulturnämnden att efter eventuella genomförda omlokaliseringar av Majornas och Linnéstadens bibliotek, beroende av lokalernas placering och storlek, utreda behovet av ytterligare ett kompletterande mindre bibliotek i området. KN 2020-11-23 § 225. Vid Kulturnämndens sammanträde i februari 2022 fattades beslut om att utvidga sökkriterierna geografiskt och inte enbart innefatta tidigare utpekade knutpunkter i området. KN 2022-02-21 § 51.

I september 2023 gav kulturnämnden förvaltningen i uppdrag att under 2024 återkomma till nämnden med en utredning gällande behov av bibliotek i Linnéstaden och Majorna och återkallade samtidigt tidigare uppdrag till stadsfastighetsförvaltningen. KN 2023-05-26 § 188.

Omlokalisering eller upprustning.	Utredning avseende behov redovisas för nämnden i augusti 2024. 700–1000 kvm	Nutid	Drivkraft: ⇒ Befolkningsmässiga förändringar ⇒ Befintliga verksamhetslokaler
-----------------------------------	--	-------	--

Majornas bibliotek

Biblioteket vid Chapmans torg har många besök och hade 2023 drygt 127 000 utlån. Det var enbart stadsbiblioteket, Frölunda bibliotek och Härlanda-Örgryte bibliotek som lånade ut fler medier 2023. Biblioteket har också sedan många år en uppskattad programverksamhet för både barn och vuxna. I direkt anslutning till biblioteket finns en mindre lokal för publika aktiviteter som samnyttjas med äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen.

Idag byggs nya bostäder i de västra delarna av Majorna. Behovet av bibliotek för medianvändning och som mötesplats kommer att öka i takt med att stadsdelen får fler boende. Nuvarande bibliotekslokal

kräver upprustning för att fungera för verksamheten framöver. Det är akustikproblem i biblioteket, ytskikten behöver en översyn, inredningen är uttjänt och belysningen behöver bytas.

Extern fastighetsägare och lokalytan är 763 kvm.

Efter beslut i kulturnämnden i november 2020 har uppdraget att söka lokal expedierats av Stadsledningskontoret till Stadsfastighetsförvaltningen och verksamheten har lämnat in en behovsbeskrivning gällande lokalens utformning och lokalisering. Förvaltningen fick också i uppdrag av kulturnämnden att efter eventuella genomförda omlokaliseringar av Majornas och Linnéstadens bibliotek, beroende av lokalernas placering och storlek, utreda behovet av ytterligare ett kompletterande mindre bibliotek i området. KN 2020-11-23 § 225. Vid Kulturnämndens sammanträde i februari 2022 fattades beslut om att utvidga sökkriterierna geografiskt och inte enbart innefatta tidigare utpekade knutpunkter i området. KN 2022-02-21 § 51.

I september 2023 gav kulturnämnden förvaltningen i uppdrag att under 2024 återkomma till nämnden med en utredning gällande behov av bibliotek i Linnéstaden och Majorna och återkallade samtidigt tidigare uppdrag till stadsfastighetsförvaltningen. KN 2023-05-26 § 188.

Omlokalisering eller upprustning	Utredning avseende behov redovisas för nämnden i augusti 2024. 700–1000 kvm	Nutid	Drivkraft: ⇒ Befolkningsmässiga förändringar ⇒ Befintliga verksamhetslokaler
----------------------------------	--	-------	--

Världslitteraturhuset

Världslitteraturhuset öppnade i december 2018 i nybyggda lokaler vid Gamlestads torg. Biblioteket används både av boende i närområdet och av studerande som sannolikt många gånger väljer biblioteket tack vare läget vid kollektivtrafikens knutpunkt. Biblioteksverksamheten är idag uppdelad på flera plan utan internt trappa eller egen hiss, vilket har medfört svårigheter med service och trygghet och medför höga kostnader för bemanning.

Ingen del av biblioteket är belägen på entréplan, vilket innebär en begränsad synlighet från gatan. En sådan placering är generellt sett ett hinder för ett bibliotek, som då har betydligt svårare att nå nya användare. Inför att hyreskontraktet löper ut 2028 behöver behovet av bibliotek för olika användargrupper, barn, studerande och äldre utredas. Utifrån utredningens resultat kan frågan om en ersättningslokal i närområdet behandlas.

Extern fastighetsägare och lokalytan är 1 356 kvm.

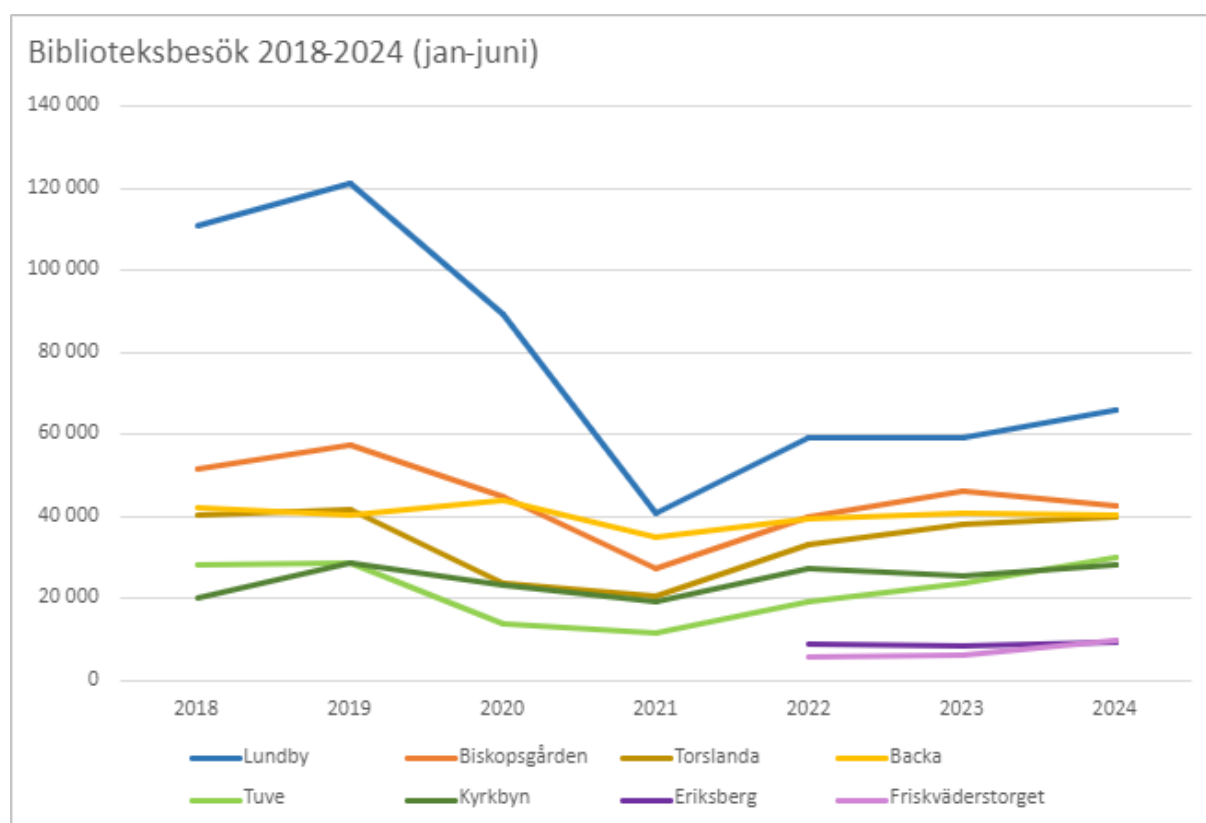
Kulturnämnden gav i oktober 2023 förvaltningen i uppdrag att senast i januari 2024 återkomma till nämnden med svar på hur en omlokalisering av befintlig verksamhet kan genomföras. KN 2023-10-23 § 205. Uppdraget har senare lagts och kommer att redovisas i augusti 2024.

Omlokalisering	Inför att kontraktet löper ut behöver behov av bibliotek samt ersättningslokal i närområdet utredas.	Närtid	Drivkraft: ⇒ Befintliga verksamhetslokaler
----------------	--	--------	---

Stadsområde Hisingen

Hisingen är ett folkrikt stadsområde och också det med flest barn och unga. 28 procent av stadens invånare bor på Hisingen och 30 procent av stadens barn och unga. Flest invånare finns i Backa, Torslanda och Västra Biskopsgården, vilka också är de mellanområden som är mest barnrika. Östra och Västra Biskopsgården är mellanområden som enligt Boverkets segregationsbarometer har socioekonomiska utmaningar. Även mindre delar av mellanområdena Backa, Kyrkbyn och Tuve har socioekonomiska utmaningar.

Stadsområdet Hisingen har idag åtta bibliotek, två biblioteksservicestationer och femton bokbusshållplatser. På Hisingen syns ett samband mellan låg socioekonomi och färre digitala biblioteksanvändare. De digitala användarna koncentreras idag tydligt till Lundby bibliotek.

Diagrammet ovan visar besök under första halvåret för åren 2018–2024.

Lundby bibliotek visar återhämtande tendens under första halvåret 2024 och tar igen lite av det stora besökstappet från pandemiperioden. Lundby är fortsatt den största verksamheten i stadsområdet, även om dominansen har minskat.

Centrumbiblioteken Backa, Torslanda och Biskopsgården är besöksmässigt jämnstora verksamheter. Torslanda ökar marginellt men stabilt. Utvecklingen av Backas besök de senaste åren är ungefär i paritet med den tidigare verksamheten. Biskopsgården tappar under första halvåret 2024 en del av den återhämtning som skedde under fjolåret.

Profilverksamheterna Eriksberg och Friskvåderstorget med få bemannade timmar, ligger båda strax under 10 000 besök för det första halvåret 2024. Särskilt Friskvåderstorget visar en tydlig ökning med upp mot 4 000 fler besök.

Verksamheter i socioekonomiskt svagare områden påverkades tydligt av pandemin, vilket fortfarande syns på besökssiffrorna. De mindre verksamheterna Kyrkbyn och Tuve har dock återhämtat sig väl efter pandemin och fortsätter att öka. Stadsområdets förlorade besök förklaras i huvudsak av att de största verksamheterna Lundby och Biskopsgården genererat 55 000 respektive 15 000 färre besök i jämförelsen med motsvarande period innan pandemin.

Biskopsgårdens bibliotek

Planprogrammet för Biskopsgården föreslår drygt 4000 ytterligare bostäder inom 15 år, vilket innebär en kraftig ökning av antalet boende i Biskopsgården. Biskopsgårdens bibliotek är väletablerat i området och har funnits på Vårväderstorget sedan tidigt 60-tal. Biblioteket ligger på andra våningen och är ytmässigt väl tilltaget. Den fysiska tillgängligheten är dock inte tillfredsställande, vare sig för besökare eller ur arbetsmiljösynpunkt vid medietransporter.

För att attrahera nya biblioteksanvändare är synlighet avgörande. En ny lokal på entréplan med såväl högre tillgänglighet som bättre exponeringsmöjligheter svarar mot behoven på ett bättre sätt än nuvarande lokal och behovet behöver lyftas in i kommande detaljplanearbete. En lokalisering tillsammans med annan verksamhet som vänder sig till målgruppen är möjlig att överväga.

I kulturnämndens lokalbehovsplan föreslås även ett kompletterande mindre bibliotek i Norra Biskopsgården.

Nuvarande fastighetsägare är Göteborgslokaler och totalytan är 1 081 kvm.

Omlokalisering av befintligt bibliotek	Omlokalisering för ökad tillgänglighet, trygghet och synlighet. Ca 750–1 000 kvm.	Nutid	Drivkraft: ⇒ Befintliga verksamhetslokaler ⇒ Mål och visioner
--	--	-------	---

Brunnsbo

Brunnsbo torg utpekats som en kommande tyngdpunkt i översiktsplanen. Här planeras för ytterligare 1000 bostäder, ett mer tydligt och större centrum samt en bytespunkt för spårvagn, buss och pendeltåg. Detta gör att man kan förvänta sig att många människor kommer att passera och vistas på platsen som man i översiktsplanen beskriver som en framtida entré till centrala Hisingen.

Det första steget tas i och med samråd kring förslag till detaljplan. Samrådet planeras att genomföras under sommaren 2024. Själva utbyggnaden börjar tidigast 2026 och utbyggnaden fortsätter fram till 2035 om allt går enligt planerna.

Det saknas bibliotek i området och utifrån att Brunnsbo blir en knutpunkt förslås här en obemannad biblioteksservicestation för snabba och enkla ärenden. 2034 beräknas uppförande det nya Kulturhuset Backaplan starta och möter när det är färdigställt områdets behov av en mötesplats och ett bibliotek för fördjupad biblioteksanvändning.

Kompletterande service	Biblioteksservicestation som kan etableras tillsammans med annan	Närtid	Drivkraft:
------------------------	--	--------	------------

	verksamhet. Mindre yta med generösa öppettider. 10–40 kvm.		⇒ Befolkningmässiga förändringar ⇒ Mål och visioner
--	---	--	--

Kulturhus Backaplan

Backaplan går från att vara handelsområde till att bli blandstad med bostäder, kontor och handel. Hjalmar Brantingsplatsen blir stadens största knutpunkt för kollektivtrafik efter Brunnsparken. En förstudie gällande ett kulturhus vid Backaplan är genomförd och en konkurrenspräglad dialog med inbjudna arkitektkontor gällande utformning är planerad att genomföras tidigast 2028–2029. Om kommunfullmäktige därefter fattar beslut om uppförande av ett kulturhus är förslaget i förstudien att Lundby bibliotek utgör en del av Kulturhus Backaplan. Prognos för byggstart är först 2034, vilket innebär ytterligare en senareläggning av projektet jämfört med tidigare lokalbehovsplan. Prognosen innehåller fortfarande flera osäkerhetsfaktorer. Det finns idag inte någon antagen detaljplan och utbyggnadsordningen i området fastställs först därefter.

Kulturnämnden fastställde i augusti 2020 att uppdraget till Higab gällande förstudie som stadsdelsnämnden gett dåvarande lokalsekretariatet, numera stadsledningskontoret, kvarstår. KN 2020-08-24 § 159.

Nybyggnation	Nybyggnation av kulturhus. Förstudie är genomförd. Arkitektupphandling är nästa steg. Higab är byggherre.	Närtid	Drivkraft: ⇒ Befolkningmässiga förändringar ⇒ Mål och visioner
--------------	---	--------	--

Kärra bibliotek

Folkbiblioteket i Kärra har tidigare varit inrymt i Klarebergsskolan, men avvecklades sommaren 2024. Stadsdelsnämnden Norra Hisingen initierade redan 2016 ett uppdrag till dåvarande lokalsekretariatet att söka ny bibliotekslokal utanför skolan. Biblioteket är i väntan på detta idag ersatt med en biblioteksservicestation i Kärra simhall och med en ny bokbusshållplats.

Ett nytt bibliotek i Kärra behöver en yta på 400–600 kvm. Med hänsyn taget till placering och lokalens utformning kan Kärra bibliotek i en ny lokal bli ett meröppet bibliotek med tillgänglighet också när det är obemannat. En ny detaljplan för Kärra centrum beräknas tidigast vara klar 2027 och en rimlig uppskattning är därmed att lokal för biblioteket kan bli tillgänglig runt 2030.

Nuvarande lokal för biblioteksservicestation upplåtes av idrotts- och föreningsförvaltningen genom nyttjanderättsavtal.

Kulturnämnden fastställde i augusti 2020 att uppdraget gällande att söka ny lokal som stadsdelsnämnden gett dåvarande lokalsekretariatet, numera stadsfastighetsförvaltningen, kvarstår. KN 2020-08-24 § 159

Kulturnämnden beslutade att bedriva alternativ biblioteksservice i väntan på möjligheten till inhyrning i en ny framtida lokal i Kärra Centrum. KN 2024-02-26 § 58, punkt 3.

Tillkommande bibliotek	SFF har i uppdrag att söka bibliotekslokal när nya Kärra Centrum byggs. 400–600 kvm	Närtid	Drivkraft: ⇒ Befolkningsmässiga förändringar ⇒ Befintliga verksamhetslokaler
------------------------	---	--------	--

Lundby bibliotek

Lundby bibliotek ligger idag i en lokal som hyrdes in 2015 som en tillfällig lösning i väntan på nytt kulturhus vid Backaplan. Uppförandet av ett nytt kulturhus har skjutits upp i tid flera gånger, då detaljplanen för området inte är antagen. Byggstart är enligt dagens prognos runt 2034.

Nuvarande bibliotekslokal är inte ändamålsenlig och från start 2015 har där varit återkommande problem kopplat till den fysiska arbetsmiljön. Användningen av biblioteket har förändrats över tid. Idag ser förvaltningen ett minskat antal besök, medan utlånen fortsatt är förhållandevis många. Förvaltningen har fått i uppdrag att under 2024 återkomma till kulturnämnden med en prognos för biblioteksanvändningen fram till dess stadsdelen är färdigutbyggd och hur behovet kan mötas på ett effektivt sätt under perioden fram till kulturhuset kan stå färdigt.

Om biblioteket inte blir en del av ett nytt kulturhus vid Backaplan, kvarstår ett behov av mer ändamålsenliga bibliotekslokaler.

Extern fastighetsägare och en lokalyta på 1 019 kvm.

Kulturnämnden ger förvaltningen i uppdrag att under 2024 återkomma till nämnden med förslag på hur behovet av biblioteksservice i stadsdelen Lundby kan mötas på ett effektivt sätt i väntan på nytt kulturhus vid Backaplan. KN 2023-09-25 § 188, punkt 3.

Lokalanpassning	Med anledning av förändrad användning	Nutid	Drivkraft: ⇒ Befintliga verksamhetslokaler ⇒ Befolkningsmässiga förändringar
-----------------	---------------------------------------	-------	--

Norra Biskopsgården

Norra Biskopsgården och Länsmansgården är två områden som gränsar till varandra och där det sker en förtätning av bostäder. Här bor många barnfamiljer, det är vanligt med trångboddhet, inkomsterna är låga och utbildningsnivån lägre än genomsnittet för staden. Ett mindre bibliotek på 200–300 kvm med barninriktning kan möta behovet av bibliotek i området, bidra till läsning för de små barnen och därmed ge barnen förbättrad språkutveckling. Samtidigt kan ett sådant bibliotek ge service och erbjuda aktiviteter också till andra grupper än barnen och deras vuxna. Bibliotekslokalen kan också erbjuda studieplatser för såväl unga som vuxna, vilket är ett stort behov i ett område med hög trångboddhet.

Sedan 2021 drivs en uppskattad popup-verksamhet med biblioteksriktning i en tillfällig lokal på Friskvåderstorget. I väntan på en ny bibliotekslokal kan verksamheten användas som en testmiljö och möjliggöra delaktighet i planeringen av det kommande biblioteket.

Fastighetsägaren för det tillfälliga popup-biblioteket är Bostadsbolaget och lokalytan är 130 kvm.

Kommunfullmäktige fastställde i Göteborgs Stads budget 2023 och flerårsplaner 2024–2025, ett uppdrag till kulturnämnden att starta ett bibliotek i Norra Biskopsgården. KF 2022-11-24 § 5, bil 8.

Kulturnämnden ger stadsfastighetsförvaltningen i uppdrag att söka en lokal för ett mindre bibliotek i norra Biskopsgården och därefter återkomma till kulturnämnden med förstudie inklusive kostnadsförslag. KN 2023-09-25 § 188, punkt 1.

Tillkommande bibliotek	Ny verksamhet för ökad tillgång till bibliotek, främst för barn och deras vuxna. 200–300 kvm	Nutid	Drivkraft: ⇒ Mål och visioner ⇒ Befolkningsmässiga förändringar
------------------------	--	-------	---

Torslanda bibliotek

Torslanda bibliotek är inrymt i Kulturhuset Vingen. Kulturnämnden hyr där bibliotekslokalen av Torslanda Kulturhus AB och har idag dessutom ett nyttjanderättsavtal för samnyttjande av personalytor med förvaltningen för funktionsstöd. Förvaltningen för funktionsstöd har sagt upp hyresavtalet för kontorsytorna och biblioteket är i behov av en mindre ombyggnad för att från 2025 även inrymma personalytor.

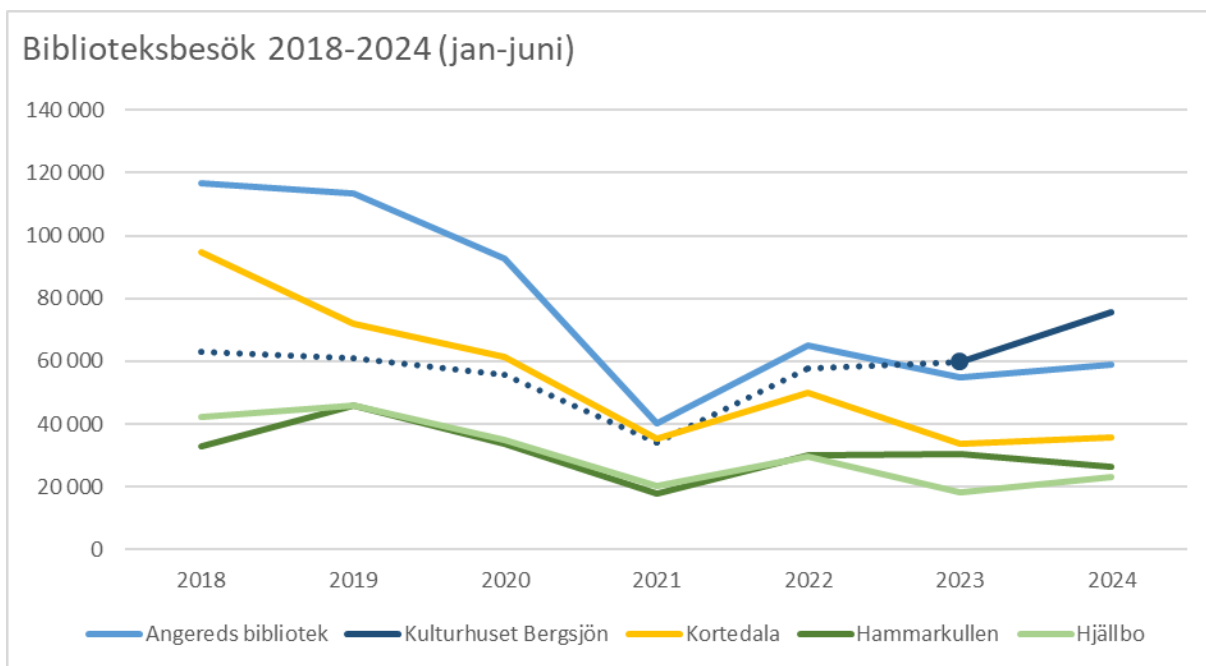
Extern fastighetsägare för bibliotekslokalen om 968 kvm.

Lokalanpassning	Integrering av personalytor i bibliotekslokalen.	Nutid	Drivkraft: ⇒ Befintliga verksamhetslokaler
-----------------	--	-------	---

Stadsområde Nordost

Nordost är stadens minsta stadsområde sett till antalet invånare. Här bor 18 procent av befolkningen och 22 procent av stadens barn och unga, fördelade på sju mellanområden. Befolkningen är förhållandevis jämnt fördelad per mellanområde, med undantag för glesbygdsområdet Östra Angered. I Södra och Norra Angered samt Bergsjön bor det särskilt många barn och unga, medan Kortedala har en lite äldre befolkning. Huvuddelen av mellanområdena i nordost har socioekonomiska utmaningar enligt Boverkets segregationsbarometer.

Stadsområdet har idag sex bibliotek och 12 bokbusshållplatser. Högst andel biblioteksanvändare finns idag knutna till Angered's bibliotek. Högst tillväxt av nya användare under det senaste året ser biblioteken i Bergsjön och Gamlestaden. Stadsområdet har jämförelsevis få digitala biblioteksanvändare.

Diagrammet ovan visar besök under första halvåret för åren 2018–2024.

Bergsjöns kulturhus ökar kraftigt för perioden och har nu drygt 20 procent fler besök än det tidigare Bergsjöns bibliotek hade innan pandemin. Under första halvåret 2024 har besöken blivit 15 000 fler, jämfört med samma period året innan.

Flera andra verksamheter ökar under 2024 jämfört med fjolåret, men resultaten är ändå lägre än 2022. För biblioteken i Angered, Kortedala och Hjällbo saknas fortsatt ungefär hälften av besöken. I volymer har stadsområdet totalt tappat närmare 120 000 biblioteksbesök på halvårsbasis sedan innan pandemin.

Angereds bibliotek

I kulturhuset Blå Stället ligger Angereds bibliotek. Besökarna stannar länge då de använder biblioteket för studier, datoranvändning och som mötesplats. Biblioteket saknar i dagsläget en barnavdelning som är tillräckligt dimensionerad samt utrymme för unga, vilket gör att barnens behov får stå tillbaka. För att kunna fullgöra biblioteksuppdraget för samtliga prioriterade målgrupper krävs en utökning av lokalytan för biblioteket med ytterligare cirka 200–300 kvm.

Angereds gymnasiet står inför en större ombyggnation, som också kan påverka kulturhuset där skolan idag hyr in sina skolmåltslokaler. Berörda förvaltningar undersöker vilka ytor och funktioner som kan samnyttjas framåt. När en fördjupad förstudie genomförts av stadsfastighetsförvaltningen och eventuellt investeringsbeslut för skolans ombyggnation därefter fattats kan en ny bedömning göras gällande om bibliotekets lokalbehov kan lösas inom ramen för detta projekt.

Stadsfastighetsförvaltningen äger lokalen Blå Stället och biblioteksytan i kulturhuset är 700 kvm.

Kulturnämnden fattade i juni 2021 beslut om att uppdra till stadsledningskontoret att låta undersöka möjligheten för Angereds bibliotek att expandera inom fastigheten Kulturhuset Blå Stället. KN 2021-06-21 § 162.

Lokalanpassning	Ytan på 700 kvm motsvarar inte	Nutid	Drivkraft: ⇒ Mål och visioner
-----------------	--------------------------------	-------	----------------------------------

	befintligt och kommande behov. Utökning inom befintlig byggnad. 200–300 kvm.		⇒ Befintliga verksamhetslokaler
--	--	--	---------------------------------

Hjällbo bibliotek

Hjällbo bibliotek ligger i Hjällboskolan som ska rivas. Vid årsskiftet 2024/2025 öppnar biblioteket i nyrenoverade lokaler ägda av Göteborgslokaler i Hjällbo Centrum. Då lämnas nuvarande bibliotekslokaler i Hjällboskolan.

Hjällbo bibliotek har idag karaktär av ett besöksbibliotek. Biblioteket har fler besök än utlån. Plats för såväl barn som unga och vuxna prioriteras därför i den nya lokalen. Biblioteket kommer att få fler studieplatser, skapandeytor och en större och mer attraktiv barnavdelning.

Göteborgslokaler blir ny fastighetsägare och lokalytan är 518 kvm.

I augusti 2020 fattades ett inriktningsbeslut om att folkbiblioteken på sikt inte ska lokaliseras i skolor. KN 2020-08-24 § 159.

Kulturnämnden uppdrar åt stadsfastighetsförvaltningen att teckna hyresavtal med Göteborgslokaler för inhyrning av lokal vid Hjällbo Centrum i enlighet med stadsfastighetsförvaltningens förstudierapport. KN 2023-09-25 § 189.

Omlokalisering	Biblioteket flyttar till ny lokal i Hjällbo Centrum.	Nutid	Drivkraft: ⇒ Mål och visioner ⇒ Befintliga verksamhetslokaler
----------------	--	-------	---

Gårdsten och Lövgärdet

I Norra Angered fanns tidigare två folkbibliotek. I Gårdsten fram till 1996 och Lövgärdet till 2003. Här finns i huvudsak flerbostadshus med hyresrätter.

Förvaltningen ser här ett behov av kompletterande verksamhet till Angereds bibliotek. I första hand finns det underlag för ett profilbibliotek med inriktning mot barn och deras vuxna. Ett bibliotek med den inriktningen medger också viss service och aktiviteter riktade till övriga användargrupper.

Kulturnämnden initierar en tillfällig verksamhet under tre år med start hösten 2024. I en lokal på 170 kvm i Gårdstens centrum, inhyrd av kulturnämnden, planeras en verksamhet i samverkan med flera av stadens övriga förvaltningar. Inriktningen kommer att vara kultur, skapande och delaktighet. Viss biblioteksservice kommer att erbjudas i lokalen, men resterande innehåll kommer att växa fram och skifta över tid.

Tillkommande lokal	Profilbibliotek	Nutid	Drivkraft: ⇒ Mål och visioner
--------------------	-----------------	-------	----------------------------------

Kortedala bibliotek

Den nuvarande lokalen på Kortedala torg är en av stadens största bibliotekslokaler. Biblioteket besöks av både studenter, barn och äldre. Många av bibliotekets besökare är nya i Sverige och använder datorer och litteratur för att söka arbete och förbereda sig för arbetslivet.

Lokalen har ett upprustningsbehov för att möta nuvarande användares behov och samtidigt attrahera nya biblioteksanvändare. Främst handlar det om inredning och teknik, men även en översyn av klimatet i lokalen krävs.

Förvaltningen ser att det finns möjlighet för annan kommunal verksamhet att samnyttja lokalen och därmed dela kostnaderna med kulturnämnden. Med rätt verksamhet kan samnyttjan medföra vinster också för användarna, under förutsättning att verksamheterna vänder sig till samma målgrupper. Idag finns det dock inte något konkret förslag på förvaltning eller verksamhet att samnyttja lokalen med.

Göteborgslokaler är fastighetsägare och lokalytan är 1 300 kvm.

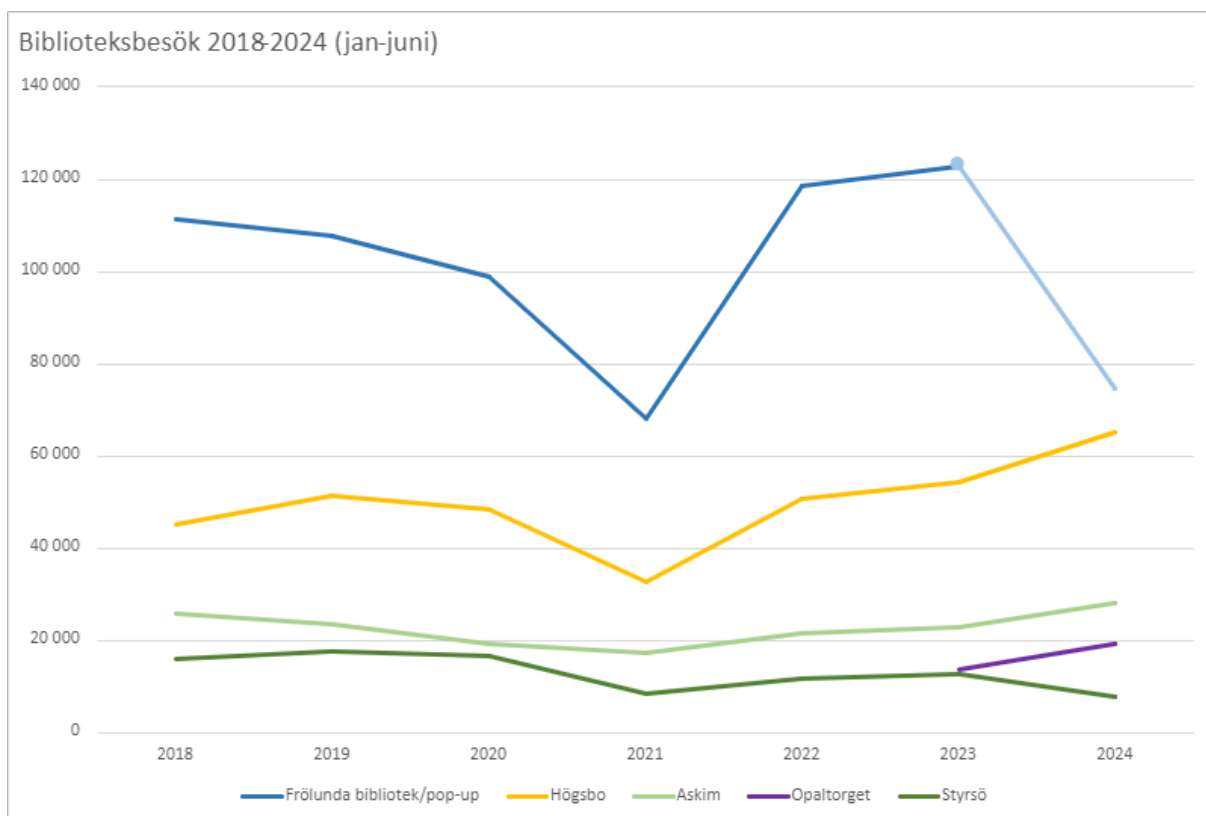
Lokalanpassning	Möjlig samnyttjan med annan verksamhet som vänder sig till samma målgrupp.	Nutid	Drivkraft: ⇒ Mål och visioner ⇒ Befintliga verksamhetslokaler
-----------------	--	-------	---

Stadsområde Sydväst

I stadsområdet Sydväst bor 21 procent av stadens invånare och 23 procent av alla barn och unga. Stora Högsbo är det största av stadsområdets åtta mellanområden sett till antalet invånare. Flest barn och unga bor i Stora Högsbo och Älvsborg. Södra Skärgården är det minsta mellanområdet och ett glesbygdsområde där tre procent av stadsområdets barn och unga bor. Två mellanområden, Frölunda torg och Centrala Tynnered, har socioekonomiska utmaningar.

I Sydväst finns idag fem bibliotek, en biblioteksservicestation och nio bokbusshållplatser. Särskilt många bokbusshållplatser finns i de barnrika områdena Älvsborg och Billdal. Mellanområdet Näset saknar idag biblioteksservice.

Frölunda bibliotek är det bibliotek som har flest registrerade användare. Antalet digitala användare i stadsområdet är fördelade mellan biblioteken på ett jämförbart sätt som biblioteksanvändarna totalt.

Diagrammet ovan visar besök för de första sex månaderna under åren 2018–2024.

Verksamheterna i stadsområdet har generellt sett återhämtat sig väl efter pandemin. Frölunda bibliotek är normalt den dominerande verksamheten, men lokalerna byggs nu om och den tillfälliga popup-verksamheten har genererat 40 procent färre besök än det ordinarie biblioteket. Högsbo bibliotek och Opalatorgets bibliotek har troligen fått en viss besöksökning med anledning av Frölundas stängning.

Högsbo bibliotek var ett av de första att återhämta sig efter pandemin och ökar stabilt varje mätperiod även om takten i år utan Frölundas renovering troligen hade varit något lägre. Även närbiblioteket Askim går positivt framåt och ökar med nära 5 000 besök vilket är 25 procent jämfört med fjolåret.

Styrösö bibliotek visar en minskande tendens efter flytten från skolan. Det kan troligen förklaras av att skolan delvis använt det tidigare biblioteket som skolbibliotek och att det tar tid för användarna att hitta en ny lokal. Besöken på Styrösö bibliotek minskar med 10 000 eller 40 procent för halvårsperioden 2024 jämfört med föregående period.

Västra Göteborg

Områdena Näset, Önnered, Fiskebäck, Påvelund, Långedrag, Hagen, Ekebäck och Grimmered saknar bibliotek och består i huvudsak av radhus- och villabebyggelse. Viss förtätning planeras i form av lägenheter. Det finns idag flera mindre centra i området, där en eller ett par obemannade biblioteksservicestationer skulle kunna möta behovet när det gäller lån av media. En servicestation kräver 10–40 kvm beroende på lokal och kan samlokaliseras med annan verksamhet med generösa öppettider. Påvelund, Kungssten, Saltholmen och Fiskebäck är möjliga platser.

Kompletterande service	Biblioteksservicestation som kan dela lokal med annan verksamhet. Mindre yta med hög tillgänglighet, vid en eller två lokaliseringarna. 10–40 kvm	Nutid.	Drivkraft: ⇒ Mål och visioner
------------------------	--	--------	--------------------------------------

Samnyttjan och samlokalisering

Kulturnämnden är idag huvudhyresgäst i Frölunda Kulturhus och Blå Stället och upplåter där lokaler till andra verksamheter genom kommuninterna upplåtelser eller genom att stadsfastighetsförvaltningen upprättat hyresavtal med respektive part. Nämnden för demokrati och medborgarservice hyr exempelvis yta för medborgarkontor i Frölunda Kulturhus och i Kulturhuset Blå Stället.

Ett antal bibliotek finns i lokaler i direkt anslutning till annan kommunal verksamhet och där delas viss yta alternativt funktioner, främst personalrum och entréer. Exempel på sådana bibliotek är Högsbo bibliotek, Tuve bibliotek och Backa bibliotek.

För museerna är såväl samnyttjan som samlokalisering komplicerat, då verksamheterna hanterar stora värden vilket kräver specifik kunskap och hög säkerhet i lokalerna. Idag kompenseras detta både genom uppsökande verksamhet och genom att i samverkan med andra förvaltningar genomföra ett stort antal arrangemang i museernas lokaler. Detta sker både tillfälligt och på regelbunden basis. Inför omlokalisering av Göteborgs konsthall och nya magasin samt evakuering vid ombyggnation av Göteborgs konstmuseum undersöks främst möjligheten till tillfällig samnyttjan med nämndens övriga verksamheter.

Det är angeläget att planerande och investerande förvaltningar redan i förstudiefasen av nya projekt bjuder in eventuellt berörda förvaltningar för att gemensamt analysera möjligheten till samnyttjan eller samlokalisering. Om samnyttjan både ska ge ekonomiska vinster och bidra till bättre måluppfyllelse för berörda nämnder, är det avgörande att målgupperna är gemensamma och att uppdraget är definierat och tydligt kommunicerat internt i organisationerna.

Fördelar utifrån verksamhet och ekonomi

Kulturnämnden ser fördelar med samlokalisering/samnyttjan. Exempel på fördelar är att användarna i den publika verksamheten kan få bättre hjälp med sina frågor och ärenden om personal från olika förvaltningar kompletterar varandra kunskapsmässigt. Lokalanvändningen optimeras och investeringar kan delas av flera nämnder. Även utifrån ett trygghets- och säkerhetsperspektiv kan det vara positivt för både besökare och medarbetare, om samlokaliseringen innebär att personaltätheten blir högre i lokalen. Biblioteksservicestationer och mindre bibliotek med särskild inriktning kan framåt med fördel lokaliseras i andra verksamheters lokaler eller i lokaler som samnyttjas.

Utmaningar kopplade till samlokalisering och samnyttjan

Det finns en problematik kopplad till samlokalisering när det råder en obalans mellan nämnder. Det är därför angeläget att man redan vid planeringen av samlokalisering eller samnyttjan har en överenskommelse om vad som gäller om någon av parterna vill expandera i eller lämna lokalen. Om det inte är möjligt att tydliggöra villkoren runt detta redan inför uppstart, kan det göra att mindre nämnder utan lagstadgad verksamhet drar sig för samlokalisering och samnyttjan då man riskerar att förlora rådighet över den egna verksamhetens villkor. Här skulle stadengemensamt stöd, mallar för överenskommelser och gemensamma riktlinjer underlätta.

Självkostnadshyran fördelas idag strikt efter kvadratmeter också när det är flera, till karaktären olika verksamheter, i samma fastighet. Ett sådant exempel är Frölunda Kulturhus där flera nämnder idag är samlokaliserade. Kulturnämnden har bibliotek och samlingsalar, äldre samt vård- och omsorgsnämnden har i huvudsak kontor och idrott- och föreningsnämnden har badhus och idrottshallar. Hyra och drift fördelas utifrån hur många kvadratmeter som nyttjas i byggnaden, utan hänsyn taget till typ av verksamhet, då stadsfastighetsförvaltningens system idag inte stöder annan uppdelning. Detta kan utgöra ett hinder för samnyttjan framåt.

Inre underhåll och upprustningar

Kulturnämnden hyr lokaler av externa fastighetsägare, kommunala bolag, stadsfastighetsnämnden och i några fall från andra nämnder, exempelvis äldre, vård- och omsorgsförvaltningen.

Gränsdragningslistorna gällande ansvar för inre underhåll ser olika ut beroende på hyresvärd, men det vanligaste är att kostnaden för inre underhåll belastar hyresgästen.

För att lokalerna ska fungera som attraktiva och inbjudande mötesplatser samt vara lämpliga funktionellt och ur ett arbetsmiljöperspektiv behövs ett kontinuerligt underhåll. Flera av nämndens lokaler kräver utöver det en mer omfattande upprustning av såväl lokal som inredning och teknik.

De äldre kulturhistoriskt värdefulla byggnader som inrymmer museer, kräver dessutom underhåll och upprustningar som planeras i tät dialog med fastighetsägaren och med stor respekt för byggnaden.

Inre underhåll

Samtliga lokalers ytskikt, inredning och teknik behöver kontinuerligt underhållas för att erbjuda en attraktiv miljö för besökarna och en god arbetsmiljö för medarbetarna. Med cirka fyra miljoner besök under ett normalår är slitaget stort, även om det ska noteras att besökarna sällan medvetet skadar lokaler eller inredning. I museibygnaderna finns också stora kulturhistoriska värden som skötsel och underhåll behöver anpassas till.

Upprustningar av lokaler, inredning och teknik

Här nedan redovisas planerade upprustningar för de lokaler som inte i nutid (1–5 år) omfattas av de mer omfattande förändringar som belyses tidigare under rubrikerna Museer och konsthall samt Bibliotek och kulturhus.

Lokal	Behov/aktivitet	Tidplan
Sjöfartsmuseet	Visst inre underhåll i den äldre delen. Det är angeläget att tillsammans med fastighetsägaren hittar en ekonomisk hållbarhet när det gäller skötsel och underhåll för att säkra de kulturhistoriska värdena i fastigheten.	Nutid
Högsbo bibliotek	Utbyte av inredning samt översyn av akustik. Utredda behov och möjlighet till kyla.	Nutid
Guldhedens bibliotek	Installation av kyla behöver utredas.	Nutid
Frölunda kulturhus	En upprustning av biblioteket och kulturhus främst avseende inredning och funktionalitet pågår.	Nutid
Backa bibliotek	Komplettera inredning och hyllbelysning. Biblioteket invigdes 2019. Inredningen är till stor del återbruk, vilket gör att livslängden på denna beräknas bli kortare än vid nyinköp.	Nutid
Majornas bibliotek	Om lokalen kvarstår krävs en upprustning för ökad funktionalitet.	Nutid
Linnéstadens bibliotek	Om lokalen kvarstår krävs en upprustning för ökad funktionalitet.	Nutid

Fria kulturaktörers lokaler

Lokalbehovsplanens främsta syfte är att beskriva lokalbehov inom den egna förvaltningen. I kulturnämndens uppdrag ingår även att driva och samordna stadens kulturstrategiska arbete, stödja och främja konsten i dess olika former och konstnärernas villkor i staden. Här ingår stöd till det fria kulturlivet. Kulturnämnden beslutar om kulturstöd till kulturaktörerna inom det fria kulturlivet, vilket 2024 uppgår till drygt 80 miljoner kronor varav ateljéstöd är cirka 3,2 miljoner.

De senaste åren har frågan om lokaler för det fria kulturlivet varit högaktuell i Göteborg, såväl som i andra kommuner. Hyreshöjningar, indexuppräknningar, renoveringsbehov och utträngningseffekter till följd av stadsomvandlingsprojekt påverkar kulturutövares möjligheter till att fortsätta bedriva verksamhet i befintliga lokaler samtidigt som det blir allt svårare för nyetableringar. Vilket har en negativ effekt på invånare och besökares tillgång till konst och kultur.

I dagsläget sker en viss utflytt av verksamma inom det fria kulturlivet. Nyutexaminerade konstnärer har svårt att hitta prisrimliga och ändamålsenliga lokaler och konsthögskolornas tidigare studenter ser större möjligheter till etablering på andra orter. Samtidigt växer Göteborg för övrigt i snabb takt. Det finns behov av strategier för hur kulturlokaler ska planeras i staden framåt. Dessa strategier bör kopplas till existerande och nya etableringar för att utöva och ta del av kultur, samt omfatta både den befintliga staden och nya stadsområden.

Undersökning av nuläge och behov

Tidigare utredningar ”*Var görs kulturen?*” och ”*Var görs kulturen? Kompletterande kartläggning*” visar att platser med större kulturkluster för kulturlivet ofta sammanfaller med värdefulla kulturmiljöer som ingår i Göteborgs Stads bevarandeprogram. Utöver klustren finns kulturstråk i staden där aktörer har valt att etablera sig och stärker varandra. Aktörer som representerar olika konst- och kulturformer klustrar sig på olika vis beroende på hur resurskrävande den verksamheten är och vilka verktyg och produktionsförutsättningar som behövs. I dessa kluster finns drivande ”ankarverksamheter”. Ankarverksamheterna är viktiga för kulturlivets ekosystem, om dessa lägger ner eller flyttar får det stora konsekvenser för kringliggande kulturverksamheter och i vissa fall för kulturaktörer i hela staden och nationellt.

Merparten av kulturaktörerna som söker kulturstöd eller som har inkommit med förfrågningar till kulturlotsen finns idag i centrum. Det innebär dock inte att andra områden saknar kulturaktörer eller konstnärer. Många kulturaktörer och konstnärer utanför centrum arbetar i den egna bostaden, trots att de har behov av tillgång till en lokal.

Olika konstformer – liknande utmaningar

Musikscener har behov av prisrimliga och ändamålsenliga lokaler för av både produktion och scener. En utvecklad infrastruktur behövs därtill för scenkonst, i synnerhet för dans och cirkus. Flertalet av de etablerade scenerna som beviljas verksamhetsstöd från kulturnämnden har stora utmaningar med sina lokaler, i hög grad kopplat till hyresnivåerna. Ofta är replokaler och musikscener inte anpassade för sitt ändamål, vilket medför extra arbetsinsatser och därmed högre kostnader.

Behovet av lokaler för yrkesverksamma konstnärer inom bild- och formområdet ser mycket olika ut med allt från verkstäder, kontorsliknande platser, större projektrum och lokaler med utställningsmöjligheter och publik verksamhet. Antalet sökande till ateljéstödet visar på en svag ökning och sannolikt kan förvaltningen räkna med sökantal på ca 400–500 konstnärer per år de kommande åren. Ateljéstödet fördelas lika utifrån den budget som finns för gällande år utan viktning mellan aktörerna och oberoende av hyresnivåer. Merparten av ateljéklustren finns ganska centralt beläget vilket gäller generellt för aktörer som söker kulturstöd. Många konstnärer bor och är verksamma inom samma stadsområde och önskar vara det för att vara flexibel i sitt utövande. Detta innebär sannolikt inte att det saknas kulturutövare eller konstnärer i andra delar av staden, men dessa söker inte ateljé- eller kulturstöd i samma utsträckning.

ateljéstöd	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
antal	368	384	400	400	373	355	429
beviljade							
utbetalt	2 814 654	2 966 658	3 078 665	3 080 664	3 200 000	3 500 000	3 750 000

Göteborgs Stads hyresmodell för kultur- och föreningsliv

Förvaltningen kan i nuläget ännu inte överblicka effekterna av stadens hyresmodell för kultur- och föreningsaktörer och hur kulturnämndens verksamhetsstöd kan komma att påverkas. För de aktörer vars lokaler nu ingår i modellen är hyreskostnaden förutsägbar då index i modellen är låst till 2 procent. Dock har flertalet aktörer ännu inte varit aktuella för inträde eftersom deras nuvarande hyresavtal fortfarande löper. Många uttrycker ett intresse för hyresmodellen och en önskan om att undersöka om den är tillämpbar i deras fall. Förvaltningen följer utvecklingen i dialog med berörda förvaltningar, bolag och kulturaktörer.

Kulturlots

Hösten 2023 infördes funktionen Kulturlots på kulturförvaltningen med syfte att skapa bättre förutsättningar för det fria kulturlivets samarbete med fastighetsägare och stadsplanerare. Uppdraget omfattar både befintliga etableringar som nyetableringar.

Inkomna ärenden till kulturlotsen visar på stora utmaningar kopplat till hyresnivåer generellt samt frågeställningar kopplat till indexuppräknning, avtal med hyrestrappor, energikostnader eller omförhandling av kontrakt. Kulturkluster med stora verksamhetsytor betalar för ytor som inte går att nyttja eller hyra ut. Det är inte ovanligt att det finns en förstahandshyresgäst som hyr ut till underhyresgäster och agerar garant för hela klustret.

Merparten av inkomna lokalförfrågningar är kopplade till ateljébehov, främst en egen lokal eller eventuellt delning av vissa faciliteter. Det finns också en större efterfrågan av tillfälliga lokaler för utställningar, projekt, residensateljéer med mera. Även förfrågningar för större och långsiktiga etableringar har inkommit samt önskan om partnerskap med andra kulturaktörer för att skapa en mer ekonomiskt robust lokalsituation.

Det går inte att dra några allmängiltiga slutsatser av denna bild då den baseras på ett begränsat antal förfrågningar under de månader som kulturlotsfunktionen varit i bruk, men kulturförvaltningen följer utvecklingen och arbetar via Kulturlotsen för ökad dialog mellan hyresgäster och fastighetsägare.

Trygghets- och brottsförebyggande arbete

Pågående trygghets- och brottsförebyggande arbete gör att många fastighetsägare ser över och ökar kraven i sina hyresavtal. Det har blivit vanligare med detaljerade beskrivningar av verksamheten, långsiktiga ekonomiska planer och säkerhetsfrågor bland annat gällande ökad kontroll mellan förstahandshyresgäster och underhyresgäster. Det finns flera exempel där aktörer inom det fria kulturlivet blivit ifrågasatta och hotade av uppsagda hyresavtal efter det att fastighetsägare och myndigheter blivit kontaktade av opinionsbildare, vars bakomliggande agenda varit att begränsa yttrandefriheten genom att skapa rädsla. Ökad kunskapsspridning och beredskap hos fastighetsägare, myndigheter och politik behövs för att motverka att kulturverksamheter tvingas flytta och försvårar nyetableringar.

Aktuella utmaningar och möjligheter

Förvaltningen lyfter nedan utmaningar och möjligheter som är långsiktiga och har stor påverkan på kulturnämndens lokalförsörjning över tid

Nya krav på lokalerna

Stadens byggnader som inrymmer flera av kulturnämndens verksamheter är kulturhistoriskt värdefulla. De kräver ett underhåll som utförs med hänsyn till kulturvärden i byggnaderna och det medför målkonflikter mellan byggnadens antikvariska skydd som fastighetsägaren ansvarar för och de krav på tillgänglighet och modern verksamhet som ställs på kulturnämnden. Kulturförvaltningen har tillsammans med fastighetsägaren en pågående dialog för att hitta en tydlighet gällande ansvar.

När det gäller folkbiblioteken och kulturhusen är utmaningarna och möjligheterna andra än för museerna. Användningen av folkbiblioteken är fortsatt hög, men genomgår en förändring till sin karaktär. Folkbiblioteken går nationellt mot att allt tydligare vara platser för människor, inspiration och upplevelser samt noder för information och kunskap. I klartext betyder detta att användarna efterfrågar scener, skapandeytor, grupprum och studieplatser i allt större utsträckning och att många av lånen av böcker förbereds eller till och med genomförs i sin helhet digitalt. Detta ställer nya krav på lokalernas funktionalitet, tillgänglighet och säkerhet. De nya behoven beaktas och åtgärdas successivt i takt med att lokalerna genomgår renoveringar eller vid omlokaliseringar.

Kulturnämndens lokalbehovsplan syftar till att på sikt erbjuda mer attraktiva och funktionella lokaler i områden med en socioekonomisk struktur som gör att det finns större behov av bemannade fysiska biblioteksrum. I andra delar av staden kan god tillgänglighet säkras på ett kostnadseffektivt sätt genom att befintliga bemannade bibliotek kompletteras med teknik för meröppet samt biblioteksservicestationer.

Lokalerna är en allt större del av ekonomin

Kulturnämndens kostnader för lokaler har ökat och uppgår idag till 21 procent av kulturnämndens totala kostnad. Kulturnämndens verksamheter är lokalberoende och det är en utmaning att minska kostnaderna. En ytterligare utmaning har här varit att enas med fastighetsägaren om av vad rätt marknadshyra är för lokaler som är byggnadsminnen eller på andra sätt är kulturhistoriskt värdefulla byggnader och enligt donationsvillkor inte kan användas till annan verksamhet. 2023 lät förvaltningen genomföra en utredning med hjälp av en extern utredare, för att ge nämnden en överblick gällande lokalfrågorna. Utredningen antecknades i kulturnämnden i ärendet "Kulturnämndens lokaler - ekonomiska och organisatoriska effekter" (KN 2023-09-25 § 187). Problematiken med hyressättning av kulturbyggnader är inte unik för Göteborg, utan även staten brottas med frågan och det pågår en utredning gällande hyressättning för fem statliga kulturbyggnader som ska vara klar i slutet av året.

Stora lokalprojekt

Med anledning av de byggprojekt som är beslutade kommer kulturnämndens lokalkostnader fortsatt att öka kraftigt i både ett nutids- och närtidsperspektiv. Stadens större kulturinstitutioner är i flera fall drygt 100 år gamla och aktuella krav på arbetsmiljö, tillgänglighet och säkerhet har gjort det nödvändigt att samtidigt initiera flera projekt.

Utöver de ökade hyreskostnaderna som beslutade utvecklingsprojekt kommer att innebära, innehåller projekten en hög grad av verksamhetsinvesteringar kopplat till inredning och utrustning. För projekten som avser nytt museimagasin och ombyggnation av Göteborgs konstmuseum finns även omfattande kostnader av engångskaraktär för hantering och flytt av samlingar i samband med projektens genomförande.

Stadsledningskontoret konstaterade i budgetförutsättningarna för 2025–2027 att kulturnämndens hyresutveckling kommer att behöva hanteras i ett särskilt spår inom ramen för kommande års budgetprocess då beslutade lokalprojekt innebär väsentliga förändringar av nämndens finansieringsbehov.

Lokaler i rätt lägen

En utmaning för kulturnämnden är att finna lokaler i rätt lägen utifrån stadens utveckling. Ofta är befintliga vakanta lokaler för små och konkurrensen med till exempel affärer och restauranger om möjliga lokaler påverkar hyresnivåerna. Stadens utbyggnad av såväl bostäder och kontor som kollektivtrafik kan kräva såväl nya lokaler för kultur samt förändringar av befintliga lokaler för att möta göteborgarnas behov och förväntan på service.

Självkostnadshyra vid renoveringar

En konsekvens kopplat till självkostnadshyran är att renoveringar som görs på fastighetsägarens initiativ fullt ut slår igenom på hyran. Ett exempel är Frölunda kulturhus som har renoverats i omgångar, med bland annat förstärkt tak och solceller. Under 2023 påbörjades ombyggnation av Frölundabadet och byte av ventilation i hela kulturhuset. 2025 genomförs byte av ställverk och elcentraler och det beräknas pågå renoveringsarbete i kulturhuset under minst två ytterligare år, vilket medfört evakueringskostnader.

Anpassade kontorsytor

Kulturnämndens verksamheter har mycket skiftande arbetsmiljö för de medarbetare som i anslutning till verksamheterna helt eller delvis arbetar administrativt. De nya arbetssätt som utvecklats under pandemin öppnar för en möjlighet att se över och anpassa kontorsytorna för lokaloptimering, flexibilitet och bättre arbetsmiljö generellt i nämndens verksamheter. Förvaltningsledningen har fattat ett inriktningsbeslut om att verksamheter vid ombyggnation, renovering och nyinhyrningar ska övergå till flexibla kontorsplatser.

Behovet av stöd i fria kulturlivet

Hyrorna för det fria kulturlivet har ökat under senare år. Det finns en antagen hyresmodell för de kommunala fastighetsägarna som hyr ut lokaler till kultur- och föreningslivet. Den har ännu inte införts fullt ut, men syftar till att dämpa hyresutvecklingen och att ge aktörerna likvärdiga villkor. Kulturnämndens kulturstöd är inte ett hyresstöd och ökar inte i samma takt som hyrorna höjs för aktörerna i det fria kulturlivet. Det innebär i praktiken att en allt större del nu går till hyreskostnader och en mindre del till den verksamhet som når publiken. Förvaltningen följer utvecklingen, bygger kontinuerligt upp mer kunskapsunderlag om det fria kulturlivet och dess förutsättningarna och har sedan 2023 inrättat en kulturlots för att underlätta i kommunikationen mellan aktörer och fastighetsägarna.

Lokalkostnadsanalys

Kulturnämndens lokalkostnader uppgår till 153 miljoner kronor 2024, vilket utgör 21 procent av kommunbidraget. De ökande lokalkostnaderna kompenseras genom att den del av kommunbidraget som används för faktiskt kulturverksamhet kopplad till nämnden grunduppdrag minskar. Tendensen är att obalansen ökar.

Kulturnämnden hyr lokaler av stadsfastighetsnämnden, Higab och Göteborgs Lokaler samt privata fastighetsägare. Olika fastighetsägare tillämpar olika hyresmodeller. Stadsfastighetsnämnden har en hyresmodell för sina egenägda lokaler som bygger på självkostnad. Privata fastighetsägare, Göteborgs Lokaler och i viss mån också Higab tillämpar marknadshyra. För byggnader som Higab nyuppför på uppdrag att stadens skattefinansierade verksamhet används istället produktionsbaserad hyra. År 2024 har kulturnämnden produktionsbaserad hyra på Sjöfartsmuseet Akvariet och Bergsjöns kulturhus. Projekten Nya magasin och om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum planeras också få produktionsbaserade hyror.

Produktionsbaserad hyra utgår från kostnaden för att uppföra byggnaden. Avskrivningar fördelas över livslängden och kostnaden förändras med faktisk ränteutveckling på kapitalkostnaderna och tillkommande driftskostnad som förändras med ett årligt index. Higab har, likt övriga bolag i Göteborgs Stadshus AB, en räntemodell som justeras kvartalsvis utifrån den faktiska upplåningsutvecklingen. Det innebär att kulturnämndens hyra förändras kvartalsvis för att möta ränteutvecklingen. Detta till skillnad mot stadsfastighetsnämndens räntemodell som baseras på kommunens internränta och som sätts för ett år i taget i samband med kommunfullmäktiges budgetbeslut. Skulle exempelvis räntan öka ytterligare 0,5 procentenheter under kommande år i förhållande till grundscenariot medför det i storleksordningen 6 miljoner kronor för 2025 och 2026 och ökar till 10 miljoner kronor med de tillkommande nyinvesteringarna 2027.

Det finns ett antal omständigheter som försvårar prognoser av hyresutveckling på kort och lång sikt. Kulturnämnden har olika hyresmodeller, olika procentuella uppräknings- och dessutom olika gränsdragningslistor. I nedanstående prognos för kulturnämndens lokalkostnadsutveckling finns därför betydande osäkerheter.

Kulturnämnden har beslutat att omlokalisera Göteborgs Konsthall från Götaplatsen till slakthusområdet i Gamlestaden. De nya lokalerna kommer att tas i bruk under 2026. Beslutet innebär ökade lokalkostnader om cirka 4 miljoner kronor per år.

Under 2025 återöppnar Frölunda kulturhus efter en omfattande renovering. Utöver den ordinarie hyresökningen förväntas kulturnämnden få ökade lokalkostnader för avskrivningar av reinvesteringar på cirka 1,9 miljoner år 2026 och från 2027 med cirka 2,7–2,9 miljoner årligen.

Kulturnämnden planerar för två stora utvecklingsprojekt, Nya magasin och om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum. Kulturnämnden hemställer årligen till kommunstyrelsen att överlämna en redovisning av behoven av medel för att genomföra projekten till den politiska budgetberedningen. Detta sker i ett eget ärende och inte i lokalbehovsplanen. *KN 2024-03-25 § 76.*

Nya magasin planeras att tas i bruk 2027. Om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum planeras att tas i bruk 2030 och öppna 2031. Hyresprognosen baseras på beslutade investeringsnivåer, men det finns osäkerheter kring omfattning och tidplan, framför allt kring Göteborgs konstmuseum. Stadsledningskontoret konstaterade i budgetförutsättningarna för 2025–2027 att kulturnämndens

hyresutveckling kommer att behöva hanteras inom ramen för kommande budgetprocess då det innebär väsentliga förändringar av nämndens finansieringsbehov.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
förändring hyror	664	7 479	45 602	47 351	42 820	27 936	77 420	78 036
ökad leasing	1 345	2 522	11 278	11 419	11 482	16 127	16 172	16 219
Summa tkr	2 009	10 001	56 880	58 770	54 302	44 063	93 593	94 255

Tabell: Tabellen ovan visar uppskattade kostnadsökningar med anledning av aktiviteterna i lokalbehovsplanen. Om aktiviteterna verkställs i den omfattning och i den takt som planen anger behov av, visar en preliminär beräkning att dessa genererar en kostnadsökning om 2 009 tkr för 2025 och sedan ökar i takt med att projekt slutförs. 2026 beräknas hyran öka för ett renoverat Frölunda Kulturhus och samma år faller även hyran för Göteborgs Konsthall i Gamlestaden ut. 2027 beräknas Nya magasin stå klart. En miljon föremål ska flyttas, vilket medför merkostnader för magasin under en treårsperiod fram till 2029. 2029 är det också möjligt att lämna lokalen för biblioteket i Gamlestaden. Från 2031 beräknas slutligen kostnader för ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseum falla ut. Samtliga kostnader är uppskattade samt påverkas av politiska beslut, projekteringar och upphandlingar. En årlig kostnadsökning om 2 procent är inkluderad i tabellen.

Risakanalys

Kulturnämnden ser ett antal risker kopplade till lokalerna, vilka nedan berörs under respektive rubrik. Huvuddelen av riskerna kan hanteras genom anpassningar av verksamheten, vilket kan få konsekvenser för nämndens förmåga att leverera på kärnuppdraget.

Ökade lokalkostnader

Kulturnämnden har idag ett par Higabägda lokaler med produktionsbaserad hyra, Sjöfartsmuseet och Kulturhuset Bergsjön. När Nya magasin står klart och Göteborgs konstmuseum är om- och tillbyggt kommer dessa också att ha denna hyresmodell och i dessa projekt är de hyresgrundande investeringarna betydande. Den produktionsbaserade hyran påverkas av ränteläget och baseras på stadens upplåningskostnad. Den uppdateras när stadens kontokreditsränta förändras, vilket sker fyra gånger per år och får då direkt genomslag på nämndens hyreskostnader. Den ränterisk som kulturnämnden kommer att bära när projekten är avslutade förutsätter en väsentligt större riskreserv än vad som är fallet idag alternativt en ökad beredskap för och förmåga att snabbt kunna anpassa verksamhetens omfattning eller kvalitet.

Biblioteken behöver ligga med närhet till övrig service och till kollektivtrafikens knutpunkter. Förvaltningen är utifrån detta krav beroende av inhyrningar i marknadskänsliga lägen. Hyror för befintliga lokaler kan komma att justeras i takt med stigande marknadshyror. Risken kan omhändertas genom att lämna lokaler med ökade hyror, med konsekvensen att nämndens möjlighet att nå användarna försämras.

Stadens interna hyresmodell

För lokaler som hyrs av stadsfastighetsnämnden tillämpas självkostnadshyra och en modell där den största hyresgästen i en byggnad är huvudhyresgäst. Där riskerar den nämnden som är huvudhyresgäst

att få kostnader för ytterligare ytor om andra hyresgäster lämnar. Kulturnämnden är huvudhyresgäst i Frölunda kulturhus och Blå Stället. Här finns till exempel lokaler för tillagningskök och folktandvård, som kulturnämnden inte kan nyttja för nämndens verksamhet.

Underhåll i kulturfastigheter

Stadens kulturinstitutioner är tätt förknippade med byggnaderna de verkar i och museibygnaderna ses som en del av verksamheten. Fastigheterna med sina kulturvärden genererar underhållskostnader på ett sätt som många andra byggnader inte gör. Med höjda räntenivåer finns det en reell risk att ytterligare stora kostnader för kundanpassningar kommer att belasta nämndens kommunbidrag. Konsekvensen kan bli att inre underhåll av lokalerna och tillgänglighetsanpassningar får stå tillbaka för kärnverksamheten.

Staden som förändras

Göteborg genomgår förändringar med ett stort antal nya bostäder och arbetsplatser, nya Hisingsförbindelser och kommande Västlänk. Samtidigt rapporteras om kommande demografiska förändringar, med prognoser om färre födda barn och betydligt fler äldre. Det kommer att påverka hur människor rör sig i staden framåt och var kulturnämndens lokaler då behöver finnas för att bäst bidra till goda livsvillkor för invånarna. Hyresavtal med långa löptider medför en risk att inte kunna anpassa verksamheten i takt med förändrade behov.

Kultur som investering

Konst och kultur är en förutsättning för levande, offentliga miljöer. Kulturella mötesplatser och verksamheter, kulturmiljöer och konst bidrar i hög grad till stadens identitet. samtidigt som tryggheten i ett område kan öka och känslan av tillhörighet för de boende stärkas I den kraftsamling som görs med satsningar i samtliga områden med socioekonomiska utmaningar, är det angeläget att staden räknar kulturen som en resurs som motiverar motsvarande investering. Det finns annars en risk att kulturen kommer in sent i stadsomvandlingsprojekt och då främst ses som en kostnad.